

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Jana Habjan

BRICS države: izziv za novo svetovno ekonomsko arhitekturo

Magistrsko delo

Ljubljana, 2013

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Jana Habjan

Mentor: red. prof. dr. Marjan Svetličič

BRICS države: izziv za novo svetovno ekonomsko arhitekturo

Magistrsko delo

Ljubljana, 2013

ZAHVALA

*Zahvaljujem se mentorju red. prof. dr. Marjanu Svetličiču
za potrpežljivost, nasvete in vodenje pri pisanju magistrske naloge.*

*Iskrena hvala staršema, ki sta vsa leta študija mi stala ob strani in me
motivirala, da sem vsako oviro sprejela kot izziv.*

BRICS države: izziv za novo svetovno ekonomsko arhitekturo

POVZETEK

Magistrsko delo z naslovom BRICS države: izziv za novo svetovno ekonomsko arhitekturo obravnava hitro družbeno in gospodarsko rast Brazilije, Ruske federacije, Indije, Ljudske republike Kitajske in Južnoafriške republike, bolj prepoznavne pod skupno kratico BRICS države, ter njihovo vlogo v spreminjajoči se svetovni ekonomski arhitekturi. Kljub temu da ekonomski kazalci kažejo na večanje ekonomske moči, se njihova vloga v mednarodnih institucijah le počasi povečuje. Vedno pomembnejša postaja njihova vloga na neinstitucionalni ravni v skupini G20, saj njihova 'mehka moč' vpliva na oblikovanje korenitih, a kljub temu počasno odvijajočih se sprememb znotraj mednarodne institucije IMF. Skupina G20 postaja pomembno orodje pri izpeljevanju zahtev držav BRICS po spremembah. Kriza legitimnosti in upravljalnega sistema IMF je v neki meri sovpadla s svetovno ekonomsko krizo, ki je prizadela tudi države z največjo odločevalno močjo znotraj institucije. Države BRICS so vpliv krize manj občutile, saj so ravno v tem obdobju doživele rast in napredek tako na gospodarskem kot družbenem področju.

Ključne besede: BRICS, ekonomska arhitektura, IMF, G20, odločevalna moč.

BRICS countries: a challenge for the new global economic architecture

SUMMARY

The following work deals with the fast social and economic growth of the BRICS countries, and their role in the new global economic architecture. Despite the fact that economic indicators point out the increase in their economic power, the reality is showing quite the opposite picture. We can observe that their role in international institutions is not coinciding with their economic power. However the countries role in non-institutional organizations, like the G20, is slowly increasing. With 'soft power' and concrete proposals, they are trying to stimulate the reform of International monetary fund. The changes would also reflect the current situation in world economy. The global financial crisis, has in a way coincided with the crisis of legitimacy and governance structure of all the major international monetary institutions. These two elements, among others, give an opportunity to the major emerging countries to re-integrate themselves back into the system of these institutions. The BRICS countries have also been less affected by the consequences of the crisis, since during that period they had undergone successful development in economic and social field.

Key words: BRICS, economic architecture, IMF, G20, decision-making power.

KAZALO VSEBINE

1 Uvod.....	8
2 Metodološki okvir dela.....	10
2.1 Opredelitev predmeta in cilja raziskovanja.....	10
2.2 Omejitve analize.....	11
2.3 Struktura analize in metode dela.....	12
3 Teoretski okvir.....	14
3.1 Realizem.....	14
3.2 Neoliberalizem in teorije gospodarske rasti.....	16
4 Ekonomska moč držav BRICS.....	19
4.1 Demografski dejavniki.....	19
4.2 Ekonomsko-razvojni dejavniki.....	23
4.3 Izstopajoči ekonomski velesili: LR Kitajska in Ruska federacija.....	29
4.3.1 Enopartijska »odprta« gospodarska politika LR Kitajske.....	30
4.3.2 Preporod Ruske federacije v 21. stoletju.....	32
5 Vloga BRICS držav v IMF.....	36
5.1 Kvotni sistem.....	37
5.1.1 Finančna kriza in Novi sporazum o izposojanju.....	41
5.2 Reforme IMF in pomen BRICS držav.....	42
6 Vloga BRICS držav v G20.....	51
6.1 Ustanovitev, legitimnost in učinkovitost.....	51
6.2 Oblikovanje prioritet G20.....	53
7 BRICS države: izziv za novo svetovno ekonomsko arhitekturo.....	56
8 Zaključek.....	60
9 Literatura.....	64
PRILOGE.....	72
Priloga A: Demografski dejavniki držav BRICS – primerjava med 2001 in 2011.....	73
Priloga B: Ekonomsko-razvojni dejavniki držav BRICS – primerjava med 2001 in 2011.....	74
Priloga C: Udeleženci NAB in kreditni zneski (v milijonih SDR).....	75
Priloga Č: Distribucija kvot in posodobljene kvotne spremenljivke po državi članici (v mio SDR) za BRICS države v letu 2011.....	77

KAZALO TABEL

Tabela 4.1: Uvrstitev rasti držav BRICS po lestvici BDP (PPP-ponderirano)	23
Tabela 5.1: Udeleženci Novega sporazuma o izposojanju in kreditni zneski (v milijonih SDR).....	42
Tabela 5.2: Delež v vsoti vseh glasov držav članic in izbrani kazalci za leto 2011 – stanje pred predlagano reformo.....	47
Tabela 5.3: Predlagane spremembe kvot in št. glasov 10 največjih držav članic IMF.....	48
Tabela 6.1: Pregled prioritiet predsedujočih držav G20 na področju mednarodne fin. arhitekture (2001-2013).....	54
Tabela A.1: Demografski dejavniki držav BRICS (obdobje 2001 in 2011).....	73
Tabela B.1: Ekonomsko-razvojni dejavniki držav BRICS (obdobje 2001 in 2011).....	74
Tabela C.1: Udeleženci Novega sporazuma o izposojanju in kreditni zneski (v milijonih SD).....	75
Tabela Č.1: Distribucija kvot in posodobljene kvotne spremenljivke po državi članici (v mio SDR) za BRICS države v letu 2011	77

KAZALO GRAFIKONOV

Graf 4.1: Prebivalstvo držav BRICS od 2001 do 2011	20
Graf 4.2: BDP (PPP v mlrd \$) držav BRICS v obdobju od 2001 do 2011	25
Graf 4.3: Rast BDP (v %) držav BRICS v obdobju od 2001 do 2011	26
Graf 4.4: BDP na osebo (PPP US\$) držav BRICS za obdobje 2001-2011	27
Graf 4.5: Devizne rezerve in rezerve zlata (v mlrd US\$) držav BRICS za obdobje 2004–2011	29
Graf 4.6: Izvoz in uvoz blaga (v mlrd US\$) Ruske federacije za obdobje od 2001 do 2011 ..	36
Graf 5.1: Napredek pri sprejemanju amandmaja reforme Odbora na dan 17. julij 2013.....	50

KAZALO SLIK

Slika 5.1: Organizacijska struktura IMF	45
Slika 6.1: Institucionalno okolje skupine G20.....	52

Seznam kratic in okrajšav

APEC	Azijsko-tihomorsko gospodarsko sodelovanje
ASEAN	Združenje držav jugovzhodne Azije
ASEM	Evropski-azijski vrh
BDP	Bruto družbeni proizvod
BNP	Bruto nacionalni proizvod
EGS	Evropska gospodarska skupnost
EMS	Evropski monetarni sistem
EU, Unija	Evropska unija
EurAsEC	Evrazijska gospodarska skupnost
GATT	Splošni sporazum o carinah in trgovini
G7	Skupina sedmih »najbogatejših« držav
G8	Skupina osmih »najbogatejših« držav in Rusija
G20	Skupina, sestavljena iz dvajsetih največjih industrijskih držav
G24	Skupina držav v razvoju, ki usklajujejo svoja stališča o mednarodnih denarnih zadevah in razvoju
IBRD	Mednarodna banka za obnovo in razvoj
IMF (MDS)	Mednarodni denarni sklad
IMFC	Mednarodni monetarni in finančni komite
MERCOSUR	Skupni trg juga
NAB	Novi sporazum o izposojanju
NATO	Organizacija severnoatlantskega sporazuma
OAS	Organizacija ameriških držav
OECD	Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj
OZN	Organizacija združenih narodov
SDR	Posebne pravice črpanja
UNASUR	Unija južnoameriških držav
VS	Varnostni svet
WB (SB)	Svetovna banka
WTO (STO)	Svetovna trgovinska organizacija
ZDA	Združene države Amerike

1 Uvod

Leta 2001 je investicijska banka *Goldman Sach* predstavila štiri velika nastajajoča gospodarstva, za katera se je uveljavila kratica BRIC (*BRIC* – Brazilija, Rusija, Indija in Kitajska). Že v študiji iz leta 2003¹ so bile opravljene primerjave pričakovanega gibanja bruto domačega proizvoda (BDP) držav BRIC v primerjavi z državami skupine G6,² med katere sodijo Francija, Italija, Japonska, Nemčija, Velika Britanija in Združene države Amerike (ZDA)(Goldman Sachs 2003). Le-ta je predvidevala, da bodo do leta 2050 v skupini najbogatejših držav sveta ostali le Japonska in ZDA. Leta 2011 se je četverici formalno pridružila še Južnoafriška republika (JAR) (Bojinovič in Rus 2011, 28).³

Deset let po prvi uporabi kratice BRIC prav te države določajo mednarodno agendo (Bell 2011, 3), napovedi do leta 2050 pa kažejo, da naj bi postale vodilne gospodarske države sveta. Kazalci, ki zagotavljajo pogoje za dolgoročno gospodarsko rast, so: makroekonomska stabilnost, institucije, odprtost ekonomije in izobrazba (Goldman Sachs 2007). Leta 2010 je Kitajska prvič prehitela Japonsko v višini BDP-ja in tako postala drugo največje svetovno gospodarstvo. Poleg tega je treba poudariti demografske kazalce, saj države BRICS zavzemajo več kot četrtno svetovnega ozemlja in več kot štirideset odstotkov svetovne populacije (The Economist 2007). V zadnjih desetih letih so te države tudi spremenile svoje politične sisteme, da bi lahko sledile globalnemu kapitalizmu (Pradumna 2011).

Na prvem skupnem srečanju voditeljev držav BRIC junija 2009 v Rusiji (Yekaterinburg) so se države zavezale pospešiti reforme mednarodnih finančnih institucij, da bi le-te izražale spremembe v svetovni ekonomiji, saj hitro razvijajoča se in razvita gospodarstva potrebujejo večjo zastopanost in močnejši glas v teh institucijah, njihovi voditelji pa naj bodo izbrani na transparenten in odprt način po načelu zaslužnosti. Reforma finančne in ekonomske arhitekture mora temeljiti na: odločitvah, sprejetih na demokratičen in transparenten način v okviru mednarodnih finančnih organizacij; s trdno zakonsko podlago; usklajenosti učinkovitih nacionalnih vladnih institucij z mednarodnimi standardi; z večjim obvladovanjem tveganj in

---

¹ Študija *Goldman Sachsa* iz leta 2003 z naslovom »*Dreaming with BRICs: The Path to 2050*« (Goldman Sachs 2003).

² Forum šestih največjih svetovnih industrijskih demokracij, z začetkom leta 1975. Dogovorile so se za letna srečanja po sistemu rotirajočega predsedovanja, ki tvorijo skupino šestih (G6) (Ianchovichina in Martin 2003).

³ V angleškem izvirniku se uporablja kratica BRICS, v slovenskem jeziku pa se je uveljavila kratica BRIK samo za štiri države (Brazilija, Rusija, Indija in Kitajska) (Svetličič in Sicherl 2006).

nadzorovalnih praks (Skupna izjava na drugem srečanju na vrhu šefov držav in vlad BRIC, 2009). Na drugem skupnem srečanju voditeljev držav BRIC aprila 2010 v Braziliji so voditelji držav pozdravili dejstvo, da je bila skupina dvajsetih (G20) potrjena kot primarni forum za mednarodno ekonomsko koordinacijo in sodelovanje s strani vseh njenih držav članic.⁴ V primerjavi z drugimi dogovori predstavlja G20 širšo, raznoliko, reprezentativno in učinkovito skupino držav, predvsem pa sposobno vplivati na mednarodne vladne institucije, kot je Mednarodni denarni sklad (*International Monetary Fund* – v nadaljevanju IMF), podati predloge o reformah in večji reprezentativnosti držav BRICS v mednarodni finančni arhitekturi (Skupna izjava na drugem srečanju na vrhu šefov držav in vlad BRIC, 2010).

---

⁴ Države, ki oblikujejo skupino G20, so: Argentina, Avstralija, Brazilija, Kanada, Kitajska, Nemčija, Francija, Indija, Indonezija, Italija, Japonska, Mehika, Nigerija, Ruska federacija, Savdska Arabija, JAR, Južna Koreja, Turčija, ZDA in Velika Britanija. EU je tudi zastopana s strani predsednika Evropskega sveta. Španija in Nizozemska sta bili gostji, a ne uradno tudi članici (Heinbecker 2011, 2).

2 Metodološki okvir dela

2.1 Opredelitev predmeta in cilja raziskovanja

Medtem ko gospodarski kazalci kažejo na večanje gospodarstva BRICS držav, pa se njihova vloga in moč ne odražata v mednarodni instituciji, kot je Mednarodni denarni sklad (MDS; *IMF–International Monetary Found*), kjer velja sistem kvot: kvota posamezne države odraža velikost njene ekonomije, posledično pa glasovi, ki odražajo moč posameznih držav v instituciji (IMF 2011). Ti ne odsevajo gospodarske moči, ki jo imajo države v trenutnem svetovnem gospodarstvu, ampak odsevajo razmere s konca druge svetovne vojne (Akyüz 2005). Neack (2003, 154) opredeljuje te države kot »države, ki imajo dovolj virov in moči, da se nahajajo blizu vrha mednarodne hierarhije, a zaradi različnih razlogov niso prav na njem«. Leta 2008 so prišli na dan predlogi *ad hoc* zvišanja kvot za štiri podzastopana hitro razvijajoča se gospodarstva: Kitajska, Južna Koreja, Mehika in Turčija. Za korenitejše reforme kvotnega sistema v obliki nove formule za izračun pa je potrebno popolno soglasje (IMF 2011). Paket reform, ki temeljijo na letu 2008, je začel veljati s 3. marcem 2011 (IMF 2011).

Za oblikovanje celotnega pogleda je treba upoštevati tudi plat BRICS držav. Kritike s strani le-teh odražajo vedno večjo samozavest ter 'frustracije' glede strukture upravljanja mednarodnih organizacij (Roberts 2011). Države v vzponu vidijo IMF in druge mednarodne organizacije za »nepoštene« in delujoče v korist razvitim gospodarstvom. Politiko slednjih in sedanjo strukturo IMF vidijo kot pomembno nevarnost za svojo gospodarsko stabilnost (Bayne in Woolcock, 2007). BRICS države zasledujejo štiristranski pristop: odločilno ureditev svetovnih finančnih trgov; postopno oddaljitev od obstoječega monetarnega sistema, kjer prevladuje valuta dolar; reorganizacija IMF, vključno s pomembnejšo vlogo pri posebni pravici črpanja kot prehodni instrument v mednarodni zmogljivosti rezerv; in dolgoročno ustvarjanje novega večpolarnega monetarnega sistema, ki temelji na košarici valut (Cline in Williamskon 2010).

Leta 1999 ustanovljena skupina dvajsetih največjih svetovnih ekonomij, ki jih zastopajo finančni ministri in guvernerji, znana pod imenom G20, predstavlja primarni svetovni forum upravljanja svetovne ekonomije in financ (Desker 2010, 1). Kljub temu da je forum in ne

mednarodna institucija, daje državam članicam močan prispevek k svetovni politiki, med njimi pa tudi BRICS države (Desker 2010). Poročilo Azijske razvojne banke (2011) prikazuje, da naj bi rast nastajajočih tržnih gospodarstev napovedala nov svetovni red, v katerem bi skupina G20 postala glavni svetovni gospodarski usmerjevalni odbor.

Cilj magistrske naloge je ugotoviti, kakšen izziv predstavljajo BRICS države za novo svetovno ekonomsko arhitekturo. V magistrski nalogi želim ugotoviti, ali le-te s povečanjem »glasa« in moči na neinstitucionalni ravni (mehka moč), kot je skupina G20, želijo kompenzirati svojo manjšo formalno vlogo v mednarodnih institucijah, natančneje, z manjšim številom dodeljenih kvot v IMF, ki kljub počasnim reformam ne odražajo večanja gospodarske moči BRICS držav in trenutnih razmer v svetovnem gospodarstvu. Leta 2008 so se namreč začele postopne reforme glede zastopanja držav znotraj IMF-a (IMF 2011), ki so začele veljati 3. marca 2011. Reforme iz leta 2008 naj bi tako krepile zastopanost dinamičnih gospodarstev, med katera sodijo tudi hitro razvijajoča se gospodarstva.

Za potrebe magistrske naloge sem si zastavila raziskovalni vprašnji:

- *Ali reforme glasovalnih pravic odražajo dejanske spremembe v pomenu BRIC(S) držav v svetovni ekonomiji?*

- *Zakaj je reforma kvotnega sistema IMF, ki se je začela leta 2008, pomembna za BRICS države, in ali so BRICS države pomembne za IMF?*

2.2 Omejitve analize

Za potrebe magistrske naloge bom obdobje raziskovanja omejila na zadnjih deset let (od 2001 do 2011). V petem poglavju se bom omejila zgolj na institucijo IMF in njeno reorganizacijo kvotnega sistema ter kakšno vlogo zavzemajo BRICS države. Druge institucije *Bretton-Woodsa*, Svetovna banka (*World Bank*–SB) ne bom vključila kljub njeni pomembnosti, saj ni predmet magistrske naloge. V šestem poglavju, kjer bom analizirala vlogo držav BRICS v IMF in skupini G20, se bom omejila na analizo dnevnih redov in sklepov za obdobje desetih let (od 2001 do 2011).

2.3 Struktura analize in metode dela

Magistrsko delo bo sestavljeno iz petih osrednjih poglavij, kamor pa ne štejemo uvoda in zaključka:

V prvem delu magistrske naloge bom podrobneje opredelila predmet in cilj raziskovanja, omejitve analize, opredelila raziskovalni vprašanji ter strukturo analize in metode dela (Neuman 2011).

V drugem delu bom s pomočjo primerjalne metode proučila teoretski okvir. Opisala bom, kaj vpliva na položaj posameznih držav v mednarodni skupnosti ter na njihovo gospodarsko rast in razvoj. Podrobneje bom opredelila posamezne teorije, ki bodo služile za podlago raziskovanju in razumevanju svetovnega gospodarskega sistema, večji del pa bo namenjen institucijam, »ki postavljajo okvir delovanja celotnega sistema« (Hay 2002).

V tretjem delu bom s pomočjo zgodovinsko-razvojne metode predstavila države BRICS, raziskovanje pa bom omejila na obdobje od leta 2001 do 2011. Zanimalo me bo notranje okolje: družbeno-socialni kazalci ter makroekonomski kazalci, kjer se bom omejila na analizo že zbranih kvantitativnih podatkov: višina bruto družbenega proizvoda (BDP), BDP na prebivalca, višina deviznih rezerv ter obseg trgovine (delež izvoza in uvoza). Predstavila in primerjala bom posamezne indekse za sklop BRIC držav, kjer me bodo zanimala različna področja: populacija, nominalni BDP, BDP na osebo, BDP pariteta kupne moči, konkurenčnost, koruptivnost, razpoložljivost sodobne tehnologije, velikost notranjega in zunanjega trga itd. Podatke bom tudi nazorno predstavila s pomočjo tabelaričnih prikazov.

V četrtem delu bom s pomočjo vsebinske in opisne metode predstavila osnovni koncept kvotnega sistema odločanja znotraj Mednarodnega denarnega sklada (v nadaljevanju IMF), kjer me bo zanimalo, na podlagi katerih kazalcev je bila oblikovana reforma števila kvot, ali sledi koraku nove gospodarske arhitekture in hitro razvijajočimi se BRICS državami, ter kakšno vlogo so imele pri tej reformi države BRICS. Skušala bom ugotoviti, kakšno vlogo zavzemajo znotraj te institucije.

V petem poglavju bom predstavila skupino G20 kot obliko »mehke« moči sodelovanja posameznih držav, njeno legitimnost in učinkovitost, ter tako s pomočjo primerjalne metode analizirala, kakšno vlogo zavzemajo BRICS države v tem neinstitucionalnem forumu.

V šestem poglavju bom s pomočjo kritično-primerjalne metode skušala ugotoviti, ali so države BRICS izziv za novo svetovno ekonomsko arhitekturo, ter ali se spremembe in razvoj držav na različnih področjih odraža tudi v vlogi, ki jo zavzemajo te države znotraj predstavljenih institucij. Zanimalo me bo tudi, ali želijo z vlogo, ki jo imajo znotraj neinstitucionalnega foruma G20, pridobiti večjo formalno-pravno vlogo v mednarodnih institucijah, kot je IMF, in s tem večji »glas« v novi svetovni ekonomski arhitekturi.

Za ustrezno raziskavo in doseg želenih ciljev ter za odgovor na zastavljeni raziskovalni vprašanji bom v magistrski nalogi uporabila kvalitativno diskurzivno analizo primarnih (uradni pravni dokumenti) in sekundarnih (znanstvene monografije, statistični podatki) virov ter primerjala realno vlogo teh držav v svetovnem gospodarstvu s pomočjo različnih kazalcev, ki jih bom primerjala s spremembo števila kvot in števila glasov znotraj institucije IMF, in vlogo v G20, pri čemer se bom osredotočila na analizo predlogov, agende in sprejetih zaključkov.

Analitično orodje pri proučevanju sprememb svetovne moči BRICS držav in ugotavljanje, kakšen vpliv ima to na institucionalni in neinstitucionalni ravni, bo temeljilo na naslednjih metodah:

- *zgodovinsko-razvojna metoda* bo služila za prikaz makroekonomskega in družbenega razvoja BRICS držav v zadnjih desetih letih;
- *primerjalna metoda* za analizo teorij, ki bodo predstavljene v magistrski nalogi;
- *vsebinsko in opisno metodo* bom uporabila pri analizi svetovnega gospodarskega sistema, sistem odločanja v formalnih in neformalnih institucijah proučevanja v novi gospodarski arhitekturi;
- *kritično-primerjalno metodo* bom uporabila za analizo vloge BRICS držav v mednarodni skupnosti ter primerjavo njihove moči v formalnem (za kazalec bom primerjala število kvot posamezne države) in neformalnem združenju držav. Na podlagi meril demografskih projekcij in modeli akumulacije kapitala in rasti produktivnosti bom za statistične kazalce vzela delež BDP, BDP na prebivalca, višino deviznih rezerv in obseg trgovine (delež izvoza in uvoza). Zanimale me bo tudi korelacije med izbranimi kazalci in volilno pravico, ki jo ima posamezna

BRICS država v IMF. Pridobljene podatke bom nazorno prikazala s pomočjo *relacijskega podatkovnega modela* (relacije bodo predstavljene v tabelah in grafih).

3 Teoretski okvir

Za lažje razumevanje koncepta držav BRICS in pomen sprememb na mednarodno strukturo bom v naslednjem poglavju pojasnila nekatere pojme in teorije, ki pomembno oblikujejo razumevanje celotne magistrske naloge.

3.1 Realizem

Pri razlaganju mednarodnih dogajanj, kjer v analizi postavimo v središče državo, za zagotovitev mesta pa njeno moč, se je potrebno sklicevati na brezčasnost realistične teorije mednarodnih odnosov, ki jo uvrščamo v skupino t. i. 'velikih teorij', saj vsebuje tako pojasnjevalno kot predpisovalno funkcijo. Po mnenju novejših generacij realistov⁵ je mednarodna skupnost anarhična družba, država pa središče mednarodnih odnosov (Benko 2000, 53). Decentraliziran sistem oblikujejo suverene države, nad katerimi ni višje oblasti. Realizem naj bi podajal smernice za voditelje glede vodenja zunanje politike, kjer ostaja glavni cilj nacionalni interes in varnost države, ki se mora nenehno boriti za moč. Ta ideja izhaja iz drzne trditve, da je uporaba sile in z njo povezana vojna legitimno orodje vodenja države, zato državam preti nenehna nevarnost obstoja (Dunne in Schmidt 2007, 207). Prav ta koncept moči, katerega realisti vidijo v enoznačnosti oziroma sili, razlikuje realiste od ostalih teorij. Morgenthau je vir te ideje videl v človekovi egoistični in agresivni naravi, kjer etika in morala ne dobita mesta. J. J. Rousseau in K. Waltz pa vidita anarhičnost kot sindrom mednarodnega sistema. Bull je bil mnenja, da se posamezne države 'združujejo' v skupino, glede na svoje skupne vrednote in interese. Empirična dejstva potrjujejo tudi dejanja držav s sklepanjem različnih sporazumov in pogodb, z namenom sobivanja in željo po obstoju. Iz tega vidika lahko predpostavimo, da obstaja več oblik realizma, ki pa v jedru ohranjajo prvotno idejo (Benko 2000, 54).

Za namene naloge se bom podrobneje oprla na strukturalistični realizem, ki mednarodno politiko vidi kot boj za moč ter razlog za konflikte, boj za varnost pa vidi v razporeditvi moči

---

⁵ V novejšo generacijo realistov uvrščamo: Hans J. Morgenthau, Frederick Schuman, George Kennan, E. H. Carr, Reinhold Neibuhr in drugi (Dunne in Schmidt 2007, 206).

in pomanjkljivosti vrhovne oblasti v mednarodnem sistemu (Dunne in Schmidt 2007, 218). Glavni mislec 'defenzivnega realizma' je Kenneth Waltz, ki je definiral strukturo mednarodnega sistema v treh prvinah, in sicer v obliki organizacijskih načel, razlikovanje enot ter razporeditev zmogljivosti. Organizacijska načela deli na anarhijo, kjer vidi decentralizirano mednarodno politiko, in hierarhijo kot osnovo notranjega reda. Za razlaganje mednarodnih posledic so razlike na ravni enot nepomembne, saj so te v mednarodnem sistemu funkcionalno podobne suverenim državam. Za razumevanje glavnih mednarodnih posledic je razporeditev zmogljivosti ključna neodvisna spremenljivka. Da bi lahko razlikovali in vedeli število velikih sil v nekem časovnem obdobju, je za strukturalistične realiste značilno razvrščanje držav. Strukturo mednarodnega sistema določa število velikih sil. Waltz je menil, da le-te morajo biti previdne do zmogljivosti drugih držav, z maksimiziranjem moči pa države želijo le povečati stopnjo varnosti. S teorijo 'ofenzivnega realizma' pa drugi pomemben mislec John Mearsheimer trdi, da ne obstajajo zadovoljne države, saj stremijo k povečanju svoje moči v škodo drugih držav. Idealen a neuresničljiv položaj je biti svetovni hegemon v mednarodnem sistemu, ker pa je ta cilj nemogoče doseči, so velesile v neprestanem tekmovanju (Dunne in Schmidt 2007, 218).

V tem vidimo tesen stik med politološko in sociološko analizo države. Do 19. stoletja so bile velike sile geografsko omejene na evropski kontinent, njim so se pridružile še ZDA in Japonska, v 21. stoletju pa ima ta status tudi LR Kitajska. Ko govorimo o veliki sili, je treba ločevati med veliko silo »*de facto*«, tista, ki se mednarodni skupnosti 'vsili' zaradi svoje teže (veliko število prebivalstva, veliko naravnih virov, velika gospodarska moč) ter velike sile »*de iure*«, ki pa niso tudi »*de facto*«, kot sta bili Velika Britanija in Francija v času po drugi svetovni vojni, ki se z velikimi »*de facto*« silami kot ZDA ali Sovjetska zveza nista mogli primerjati, kljub temu pa sta bili priznani kot »*de iure*« in sta zasedli mesto v Varnostnem svetu (VS) Organizacije združenih narodov (OZN) (Benko 2000, 155).

Pri oblikovanju pravil mednarodnega prava, oblikovana na temeljih konvencij multilateralne narave, so imele velike sile prevladujoč položaj v primerjavi z drugimi državami. Pogosto je njihov položaj v mednarodnih vladnih organizacijah ter glasovalni postopek v njihovih organih ugodnejši kot pa za srednje in majhne države. Kvantitativne razlike med državami odražajo problem pravne enakosti le-teh. Rešitev se najde v kompromisu med principom pravne enakosti držav in neenakosti v kompetencah in odgovornostih, kljub temu v korist velikih sil, kar je moč zaznati položaj »*de facto*« v mednarodnih vladnih organizacijah in

komisijah, kjer imajo le-te privilegirani položaji, ter »*de iure*« položaji velikih sil v OZN ali IMF (Benko 2000, 157).

V odnosu med akterji in strukturo mednarodnega sistema je R. Keohane razdelil države v tri skupine: tiste države, ki določajo sistem; tiste, ki vplivajo na sistem; tiste, ki ne morejo vplivati na mednarodni sistem bodisi same ali v skupini. Taka delitev vodi v zaključek, da razlikujemo države na tiste, ki vplivajo na mednarodni sistem, in tiste, ki se morajo le-temu prilagajati. Iz tega sklepa sledi, da so majhne države (gledano z vidika ekonomskih virov, obrambnih virov itd.), tiste, ki se morajo neprestano prilagajati. Sklepanja o vlogi in pomenu majhnih držav je omejena z realističnim razumevanjem mednarodnih odnosov (Benko 2000, 160).

3.2 Neoliberalizem in teorije gospodarske rasti

Največji izziv za realistično in neorealistično teorijo predstavlja neoliberalistični institucionalizem, ki izhaja iz funkcionalnega in regionalnega povezovanja. Slednje so zagovarjale, da le neodvisne države dosežejo mir in blaginjo, s povezovanjem virov oblikujejo povezano skupnost, ki podpira gospodarsko rast in omogoča odziv na regionalne probleme. Tretja generacija teorije t. i., transnacionalizem in kompleksna medsebojna odvisnost, se je razvila v sedemdesetih letih. Sledi ideji pluralističnosti akterjev v mednarodnih interakcijah ter njihovo medsebojno odvisnost (Lamy 2007, 273): povezanost med državami in nedržavnimi delovalci se povečuje; mednarodne zadeve dobijo novo agendo, kjer ni razlikovanja med nizko in visoko politiko; večje število kanalov medsebojnega sodelovanja preko nacionalnih meja (kot posledica globalizacije); zmanjšanje uporabe vojaške sile kot orodja za vodenje države. Institucije predstavljajo posrednike in hkrati sredstvo za sodelovanje posameznih akterjev v mednarodnem sistemu, saj so neoliberalistični institucionalisti mnenja, da je težje doseči sodelovanje na področjih, kjer ni skupnih interesov. Skupni interesi akterjev so tako na primer varovanje okolja, svobodni trgovinski sistem, gospodarska rast in razvoj, itd. Nasprotna teorija neoliberalizma je Keynezijska teorija (Lamy 2007, 274).

Gospodarska rast in razvoj sta dva različna pojma, zato ju je treba strogo ločevati. Gospodarski razvoj je širši pojem, medtem ko je gospodarska rast ožji. S slednjo so označene količinske spremembe, razmerja in povečanja oziroma pojavi, ki jih je mogoče izmeriti s

stopnjo rasti BDP. Gospodarski razvoj predstavlja novosti, inovacije in premike na boljše, kakovostnejše ter na strukturne premike in institucije. Za doseganje gospodarskega razvoja sta potrebna dva elementa: gospodarska rast in strukturne spremembe (Senjur 2002, 98). Kot glavni kazalec gospodarskega razvoja uvrščamo BDP, ki izraža gospodarsko dejavnost posamezne države. Vendar pa gospodarskega razvoja ne moremo interpretirati le ozko ekonomsko analitično, ampak kot interdisciplinarni pojav, ki soustvarja družbenoekonomski razvoj. Ustvarjalnost, fleksibilnost in motivacija družbe zelo pomembno vplivajo na gospodarski razvoj, nanj pa nedvomno vpliva tudi politični sistem posamezne države (Senjur 2002, 645–647).

Gospodarska razvitost prikazuje raven življenjskega standarda in je običajno merjena z bruto nacionalnim dohodkom (BNP) na prebivalca in vključuje vse dohodke, ki so jih prejeli prebivalci ali podjetja določene države. Poleg tega kazalca pa je treba uporabiti še druge razvojne kazalce, kot je pričakovana življenjska doba, stopnja smrtnosti novorojenčkov in stopnja pismenosti (Senjur 2002, 9). Gospodarski razvoj je tudi normativen koncept, saj so kazalci in merjenje, ki izhajajo iz ciljev razvoja, relativni in specifični za vsako državo, ki sledi svoji razvojni politiki. Iz tega sledi, da se sestava kazalcev, s katerimi merimo razvitost, v določeni meri razlikuje od tega, ali gre za bolj ali manj razvite države (Senjur 2002, 14).

Posamezna država stremi k oblikovanju ustrezne makroekonomske politike z namenom večanja splošne blaginje. Blaginjo določenega gospodarstva določajo štiri kategorije: stopnja gospodarske rasti, stopnja rasti cen, stopnja brezposelnosti ter plačilno bilančno ravnotežje. Sposobnost zagotavljanja dolgoročne gospodarske rasti je pogoj uspešnega gospodarstva. Gospodarska rast je le možnost povečanja blaginje in ne dejansko povečanje le-te, saj je rast bruto domačega proizvoda mera dohodka in ne blaginje, in je posledica skupnim razlogom, s katerimi ločimo tri teorije gospodarske rasti (Senjur 2002, 98).

Glavno prepričanje klasične teorije gospodarske rasti je, da »prosto delovanje trga vzpodbuja tekmovanje nosilcev gospodarskega razvoja in torej prepričanje o učinkovitosti delovanja tržnega mehanizma« (Lah 2005, 216).⁶ Dobiček pospeši investicije, poveča se delitev dela ter izboljšuje tehnologija, za katero poskrbi trg, to pa prinaša dobiček tistim podjetjem, ki jo uporabljajo. S tem je sklenjen krog vrtenja gospodarstva, katerega posledica je tako

---

⁶ Predstavniki klasične teorije: David Riccardo, Thomas Malthus, John Stuart Mill in Adam Smith (Lah 2005, 216).

gospodarska rast in večanje družbenega produkta (v obliki mezd, rent in dobička) (Lah 2005, 217). Klasična teorija rasti je dolgoročna teorija ponudbe, ki sledi dvema prepričanjema: prvo, učinkovito delovanje tržnega mehanizma, kjer mehanizem cen uravnava povpraševanje in ponudbo na vseh trgih (dela, potrošnega in investicijskega), ter drugo, nepomembnost količine denarja v gospodarstvu. Klasik ekonomije Riccardo je učinke spreminjanja količine denarja delil na simetrične, saj ima zmanjšanje (deflacija) ali povečanje (inflacija) količine denarja v obtoku enak učinek, proporcionalne, kjer povečanje količine denarja v obtoku ne spreminja relativnih cen blaga, in trenutne, kjer naj bi se oblikovane spremembe takoj zaznale v posameznih gospodarstvih (Lah 2005, 221).

Keynesianska teorija gospodarske rasti je nastala v tridesetih letih prejšnjega stoletja, oblikovanih po razširjenih in teoretičnih idejah klasika Malthusa, ki je zaznal problem nezadostnosti efektivnega povpraševanja. Menil je, da varčevanje ne bo zadosten spodbujevalec gospodarskega razvoja, saj v preseganju ravni lahko nanj negativno vpliva. Za keynesiansko teorijo rasti je značilno, da je teoretično postavil problem vprašanja agregatnega neravnotežja, kot so cikli in krize ter neizkoriščanja zmogljivosti, kot je brezposelnost delovne sile (Senjur 2002, 99). Medtem ko je klasična teorija rasti menila, da so proizvodni faktorji popolnoma izkoriščeni, je keynesijanska teorija bila mnenja, da proizvodni potenciali posameznega gospodarstva niso dovolj izkoriščeni (Lah 2005, 228). Stopnje rasti deli na potencialno in dejansko, pri čemer je prva odvisna od razpoložljive delovne sile, kapitala, naravnih virov in tehničnega napredka. Razpoložljivi faktorji pa še ne prinesejo gospodarske rasti: ta je odvisna od agregatnega povpraševanja. Pri tem obstajajo problemi, in sicer dolgoročnost razvojne politike, ki ohranja agregatno ravnovesje ter polno zaposlenost produkcijskih faktorjev in kratkoročnost ekonomske politike, ki zagotavlja agregatno ravnovesje v točki polne zaposlenosti oziroma z dvigom porabe (Senjur 2002, 100).

Neoklasična teorija rasti velja za osnovni model gospodarske rasti. Neoklasiki so v ozadje potisnili vprašanje bogastva narodov in postavili v ospredje redkost sredstev kot splošen ekonomski problem. Za dosego zelenih ciljev je pomembna postavitev redkih dobrin, kjer je pomembna stabilnost ter enostaven prehod iz enega ravnovesja v drugega. Prepričani so, da je potrebno primerno politično in družbeno okolje, da lahko gospodarska rast poskrbi zase. So zagovorniki tržnega gospodarstva, ki oblikuje primerno politično okolje za svobodno konkurenco. Za ustrezno delovanje tržnega mehanizma pa mora poskrbeti država. Pri optimalnem določanju cen in resursov ima osrednjo vlogo trg, saj je najboljši informacijski

sistem. A. Marshal, začetnik neoklasične teorije rasti, je gospodarski razvoj videl kot organsko rast, saj tako kot za naravo tudi za gospodarski razvoj niso značilne velike in nenadne spremembe. Za analizo gospodarske rasti uporabijo faktorsko analizo, kjer uporabijo dva faktorja proizvodnje (delo in kapital), njihova cena pa podaja informacijo o njihovi redkosti. Iz tega lahko izpeljemo, da so dejavniki gospodarske rasti relativne faktorske cene, od njihovega razmerja pa je odvisna velikost posameznega proizvodnega faktorja (Senjur 2002, 140).

4 Ekonomska moč držav BRICS

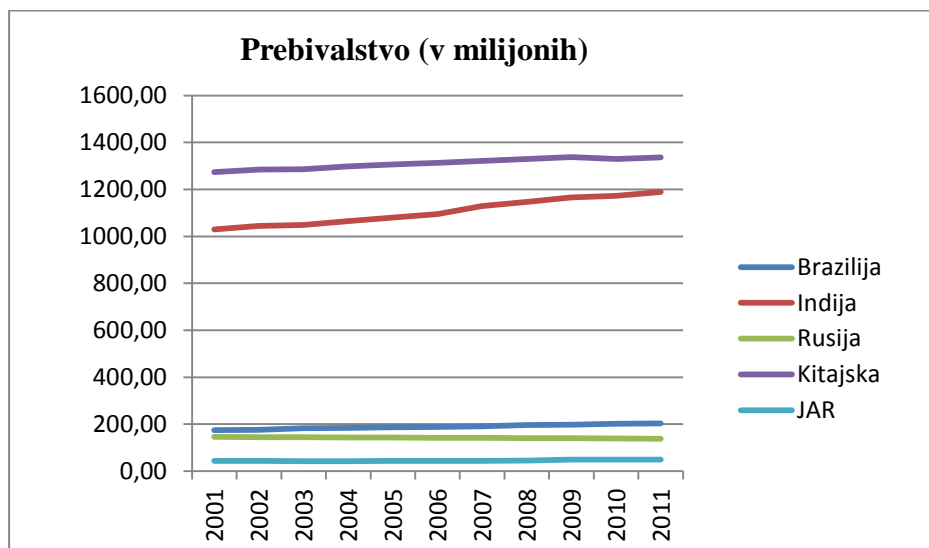
Za razumevanje posameznih premikov v svetovnem ekonomskem in političnem sistemu držav BRICS je potrebno povezati osnove širokega področja teorij mednarodnih odnosov, strukturo mednarodne skupnosti ter makroekonomske politike. Ne glede na raznolikost posameznih držav in ekonomskih subjektov gospodarstva vseh držav stremijo k podobnim ciljem: gospodarska rast, čim večja zaposlenost oziroma čim manjša brezposelnost, stabilnost cen in zunanje ravnotežje (Lah 2005, 183). Prav na teh področjih so v zadnjih desetih letih države BRICS naredile velik preskok in na podlagi katerih se njihova vloga v svetovnem gospodarstvu in strukturi spreminja (Bell 2011, 4). Da bi pridobili celotno sliko pomena in vloge BRICS držav v svetovni ekonomski arhitekturi, je potrebna natančna analiza posamezne države in kazalcev, ki jasno nakazujejo premike, ki so se zgodili v desetletnem obdobju (od leta 2001 do leta 2011). V tem poglavju bom predstavila glavne kazalce rasti držav BRICS ter posamezne indekse, ki govorijo o hitrem napredku 'skupine' držav. Kljub temu da je celotno delo usmerjeno na države BRICS kot celoto, bom Ljudsko republiko Kitajsko in Rusko federacijo podrobneje analizirala zaradi njunega statusa 'velikih sil'.

4.1 Demografski dejavniki

Preden pogledamo spremembe držav BRICS na ekonomsko-razvojni ravni s primerjanjem letih leta 2001 in 2011 (desetletno obdobje), je treba opredeliti tudi demografske spremembe, ki so zaznamovale države BRICS v desetletnem obdobju (Priloga A), saj sta za doseganje gospodarskega razvoja ključna dva elementa: strukturne spremembe in gospodarska rast.

V priloženi tabeli so prikazani posamezni demografski podatki za obdobji 2001 in 2011, iz katerih so razvidne nekatere družbeno-socialne spremembe, ki so jih države BRICS doživele v tem desetletnem obdobju. Najpomembnejši dejavnik gospodarskega razvoja predstavljajo človeški viri (*human resources*), kjer lahko hitra rast prebivalstva kot eden pomembnih produkcijskih faktorjev posamezne države ugodno pripomore h gospodarskemu razvoju. Za mlado prebivalstvo je značilna večja dinamičnost in podjetnost, kar pozitivno deluje na gospodarski razvoj (Senjur 2002, 268). Prav ta podatek je moč razbrati v grafu 4.1: v vseh državah BRICS, razen v Rusiji, se je število prebivalcev v zadnjih desetih letih izrazito povečalo (CIA 2013).

Graf 4.1: Prebivalstvo držav BRICS od 2001 do 2011

Vir: CIA World FactBook (2013).

Kitajska kot ena izmed najbolj naseljenih držav na svetu, je v letu 2011 štela več kot 1,3 milijarde prebivalcev, kar v primerjavi z letom 2001 pomeni povečanje za okoli 64 milijonov prebivalcev (The Economist 2007, 14–16). Kljub veliki številki se kitajska oblast še vedno poslužuje t.i. 'politike enega otroka', ki je vplivala na strukturo kitajskega prebivalstva v 20. stoletju in je sestavni del planov razvoja Kitajske. Politika pa je poleg zmanjšanja skupne rodnosti in rasti prebivalstva prinesla druge probleme: hitro staranje prebivalstva, nizko kvaliteto življenja, nesorazmerje med spoloma, problem brezposelnosti in pokojnin (Babšek 2006, 231).

Indija je z 1,24 milijarde prebivalcev (leta 2011) druga največja država sveta. 21. stoletje je indijsko 'urbano stoletje', saj prvič v zgodovini več ljudi živi v mestih kot na podeželju. Indija ima 10 od 30 hitro rastočih mest na svetu ter je priča hitri urbanizaciji. Kljub temu je rast vidna v manjših in srednje velikih mestih in ne v velikih metropolah. Urbanizacija je spodbujena iz dveh faktorjev: potiska in potega (*push in pull*). Poslabšanje produktivnosti kmetijstva, kastne ovire in brezposelnost na vaseh potiskajo podeželsko prebivalstvo ven, medtem ko boljše priložnosti v mestih, visoka rast v gradbeni industriji in demonstracijski učinki drugih migrantov potegnejo podeželske delavce v urbana središča. Taki premiki so zelo pomembni za rast produktivnosti. Gibanje dela v številnih sektorjih, predvsem iz kmetijstva na proizvodnjo in storitve, dodaja 0,9-odstotni delež k rasti BDP na leto. Ta proces se bo nadaljeval, če ne pospešil, saj se proces urbanizacije nadaljuje (Goldman Sachs 2007, 19). V kazalcih izobraževanja dosega Indija zelo nizke rezultate. Leta 2000 je delovno sposobno prebivalstvo doseglo v povprečju 5,1 leta šolanja v primerjavi s 6,4 leta na Kitajskem. Izdatki in učinkovitost izdatkov na področju šolstva so zelo nizki. Primanjkljaj v izobraževanju je ključna ovira za rast (Goldman Sachs 2007, 20). Revščina se počasi zmanjšuje. Po uradnih ocenah indijske vlade se je revščina zmanjšala s 37,2 odstotka v letu 2004–2005 na 29,8 odstotka v letu 2009–2010 (World Bank 2013). Pričakovana življenjska doba je primerljiva s tisto v drugih državah v razvoju in je v porastu zaradi povečanja dohodka, zdravstvene oskrbe in prehrane. Davčna poraba za zdravstveno varstvo je še vedno nezadostna, saj večji del prebivalstva nima dostopa do zdravstvenega varstva (Goldman Sachs 2007, 20).

Braziliija je po številu prebivalstva na petem mestu in šteje več kot 200 milijonov prebivalcev. Je najbolj naseljena država v Južni Ameriki in v desetih letih se je njeno prebivalstvo povečalo za 30 milijonov ljudi. Urbanizacija je leta 2012 znašala 86 odstotkov, saj večina prebivalcev živi v mestih, kar je posledica preteklih množičnih preseljevanj kmetov v mesta, kjer pa so jih čakale še težje življenjske razmere v 'favelah' oziroma 'slumih' (CIA 2013; Souza 2002). Opazne pa so velike socialne razlike, ki so povezane s spolom, raso, družbenim razredom in geografsko lokacijo. Velik problem je tudi družbena vključenost, saj je večina revnega prebivalstva afriškega ali mešanega izvora (Paiva 2006, 199). Med leti 1992 in 2008 je bil zaznan padec brazilske ravni revščine kljub zelo skromni rasti. V tem obdobju je Brazilija dosegla prvi cilj Milenijskih razvojnih ciljev:⁷ izkoreniniti skrajno revščino in

---

⁷ Milenijski razvojni cilji so bili leta 2000 postavljeni s strani OZN s sprejetjem Milenijske deklaracije za postavitev temeljev novega tisočletja. Cilji: 1. Izkoreniniti skrajno revščino in lakoto; 2. Doseči univerzalno

lakoto. Kljub temu zanjo velja, da je ena izmed držav z največjo dohodkovno neenakostjo med prebivalci, kar nam kaže tudi ginijev koeficient (Priloga A). Visoka dohodkovna neenakost pa lahko povzroči velike napetosti v družbi ali upočasnitev rasti. Cenovna stabilizacija in redistribucija sta medsebojno pogojeni, saj ni mogoče zmanjšati neenakosti z visoko inflacijsko stopnjo: po krajšem obdobju upadanja je ta vrednost v letu 2011 ponovno narasla (OECD 2010; CIA 2013). Leta 2003 je bil s strani brazilske vlade oblikovan socialni program v obliki finančne pomoči revnim brazilskim družinam, t. i. *'Bolsa Familia'*, ki je del širše mreže zveznih programov pomoči *'Fome Zero'*. Cilj programa je zmanjšati tako kratkoročno revščino z direktnimi prenosi finančnih sredstev ter dolgoročni boj proti revščini s povečanjem družbenega kapitala s pogojnimi prenosi finančnih sredstev, brezplačno izobraževanje za otroke itd. Leta 2006 je bil program vrednoten na 0,6 odstotka BDP-ja ter 2,5 odstotka celotnih javnofinančnih odhodkov. Doživel je veliko kritik, zlasti s strani vladne opozicije, konzervativcev, naprednjakov in katoliške Cerkve, ki nasprotujejo konceptu prenosa finančnih sredstev najrevnejšim prebivalcem (OECD 2010).

Rusija je po številu prebivalstva šesta država na svetu. Glavno mesto je Moskva z več kot 13 milijoni prebivalcev. V evropskem delu Rusije živita dve tretjini prebivalstva. Najbolj je poseljena širša okolica glavnega mesta ter osrednja območja države. V azijskem delu je najbolj poseljen stepski pas ob transibirski železnici. Dvajset odstotkov populacije predstavlja narodno manjšino, vključno z več kot 160 različnimi etničnimi skupinami (OECD 2010, CIA 2013).

JAR šteje nekaj manj kot 49 milijonov prebivalcev, ki so razdeljeni na štiri etnične skupine: črno-Afričani (79 odstotkov), belci (9,6 odstotko), mešani (8,9 odstotka) ter indijsko-azijskega izvora (2,5 odstotka).⁸ Po številu prebivalstva je na 25. mestu. Ocene za to državo izrecno upoštevajo učinke smrtnosti zaradi aids-a, ki lahko povzroči nižjo pričakovano življenjsko dobo, večjo umrljivost dojenčkov, višjo stopnjo umrljivosti, nižjo stopnjo rasti prebivalstva in spremembe v porazdelitvi prebivalstva po starosti in spolu, kot je sicer mogoče pričakovati. JAR je po ocenah iz leta 2009 na prvem mestu držav po številu odraslih in otrok, ki so umrli zaradi aidsa. V zadnjih letih sta prisotna negativen naravni prirastek ter veliko izseljevanje predvsem belega prebivalstva (CIA 2013).

---

zagotovitev osnovne izobrazbe; 3. Promovirati enakost spolov in dati več moči ženskam; 4. Zmanjšati smrtnost otrok; 5. Izboljšati zdravje mater; 6. Boriti se proti virusu HIV/aidsu, malariji in ostalim boleznim; 7. Trajnostni razvoj okolja; 8. Oblikovati globalno partnerstvo za razvoj (OECD 2010).

⁸ Podatki so iz popisa leta 2001 (Central Intelligence Agency 2013).

4.2 Ekonomsko–razvojni dejavniki

Na ekonomsko–razvojnem področju je posamezna država v desetletnem obdobju (od 2001 do 2011) naredila velik preskok na posameznih medsebojno povezanih področjih, ki so pomembno vplivala na njihovo strukturo in vlogo v svetovni ekonomski arhitekturi (Bell 2011, 4). Kako hitro se gospodarstva držav BRICS razvijajo, lahko nazorno prikaže tabela 4.1 lestvice BDP leta 1980, 2000 in 2010:

Tabela 4.1: Uvrstitev rasti držav BRICS po lestvici BDP (PPP-ponderirano)

Leto	1980	2000	2010
1	ZDA	ZDA	ZDA
2	Japonska	Japonska	Kitajska
3	Nemčija	Nemčija	Japonska
4	Francija	Velika Britanija	Nemčija
5	Velika Britanija	Francija	Francija
6	Italija	Kitajska	Velika Britanija
7	Kanada	Italija	Brazilija
8	Mehika	Kanada	Italija
9	Španija	Mehika	Kanada
10	Argentina	Brazilija	Indija
11	Kitajska	Španija	Rusija
12	Indija	Južna Koreja	Španija
13	Nizozemska	Indija	Avstralija
14	Avstralija	Avstralija	Mehika
15	Savdska Arabija	Nizozemska	Južna Koreja
16	Brazilija	Argentina	Nizozemska
17	Švedska	Turčija	Turčija
18	Belgija	Rusija	Indonezija
19	Švica	Švica	Švica
20	Indonezija	Švedska	Poljska

Vir: povzeto po Goldman Sachs (2011).

V Južni Ameriki ima Brazilija največjo nacionalno ekonomijo, zanjo pa je značilna raznolikost, z velikimi kontrasti med regijami: jugovzhodna in južna regija sta bolj razviti kot severovzhodni in severni del države. Razvoj tržnega kmetijstva ter modernizacija le-tega je ta

sektor oblikovala kot najpomembnejši element brazilske gospodarske rasti. Pri blagovni menjavi s tujino izvaja brazilska vlada nadzor nad živilsko-kmetijskimi izdelki (Paiva 2006, 199). Brazilsko gospodarstvo je desetletja veljalo za zaprto, kljub njegovemu močnemu sodelovanju trgovinske politike v večstranskem procesu, kjer dejavno sodelujejo pri oblikovanju nastajajočih pravil iger. Zato je bila Brazilija ena od prvotnih članic Mednarodne trgovinske organizacije (predlagane na konferenci v *Bretton Woodsu* leta 1944), Splošnem sporazumu o carinah in trgovini (GATT) in Svetovne trgovinske organizacije (WTO). Priznana je bila tudi kot ena ključnih akterjev kroga pogajanj v Dohi leta 2001. Njeno glavno vodilo je, da postane 'oblikovalec pravil' in ne zgolj deležnik na mednarodnem prizorišču, in to je bilo najbolj vidno na področju mednarodne trgovine. Kljub temu pa je treba poudariti, da celoten proces poteka počasi (Doctor 2012, 801). Kot pri večini večjih gospodarstev z bogatimi donosi virov, ostaja trgovina le majhen delež brazilskega BDP (leta 2008 je ta delež znašal 26 odstotkov). V okvirih trgovanja se je v zadnjih letih pokazal vedno večji delež izvoza blaga ter zmanjšanje trgovanja z industrijskimi izdelki (železo, aluminij itd.). Njeni največji trgovinski partnerji so države Mercosur, skupni južnoameriški trg, ki zajema Argentino, Brazilijo, Paragvaj in Urugvaj, sledijo EU, ZDA in Kitajska (Doctor 2012, 802).

Jug–jug sodelovanje narašča z raznoliko paletto trgovinskih partnerjev, ki pa prinaša težko politično komponento v trgovinskih odnosih.⁹ Na srečanju zunanjih ministrov leta 2003 je bila podpisana 'brazilska deklaracija' (*Brasilia declaration*), z njo pa je bil oblikovan Forum dialoga Brazilije, Indije in JAR (*India–Brazil–South Africa Dialogue Forum–IBSA*), ki je predvideval ustanovitev tristransko prosto trgovinsko območje med temi tremi državami. Forum predstavlja tri pomembne centre za okrepitev trgovanja *jug–jug*, boljše sodelovanje treh pomembnih celin sveta v razvoju, in sicer Afrike, Azije in Južne Amerike, platformo sodelovanja na področju kmetijstva, trgovine, kulture in obrambe, predvsem pa pomeni odstranjevanje protekcionističnih politik in praks, ki izkrivljajo trgovino z izboljšanjem večstranskega trgovinskega sistema. Ob ustanovitvi so države članice poudarile nujnost reform Združenih narodov (ZN), zlasti Varnostnega sveta ZN, saj le-ta ne prikazuje trenutnih svetovnih razmer.. Velik poudarek je tudi na promociji socialne enakosti z vključujočo rastjo in potrebo po odpravi lakote in revščine z učinkovito izvedbo vladnih programov. Medtem ko pozdravljajo koristi, ki so bile dosežene s procesom globalizacije in proste trgovine v državah v razvoju, so ministri izrazili zaskrbljenost, da velik del sveta nima koristi od tega. Zavezali

---

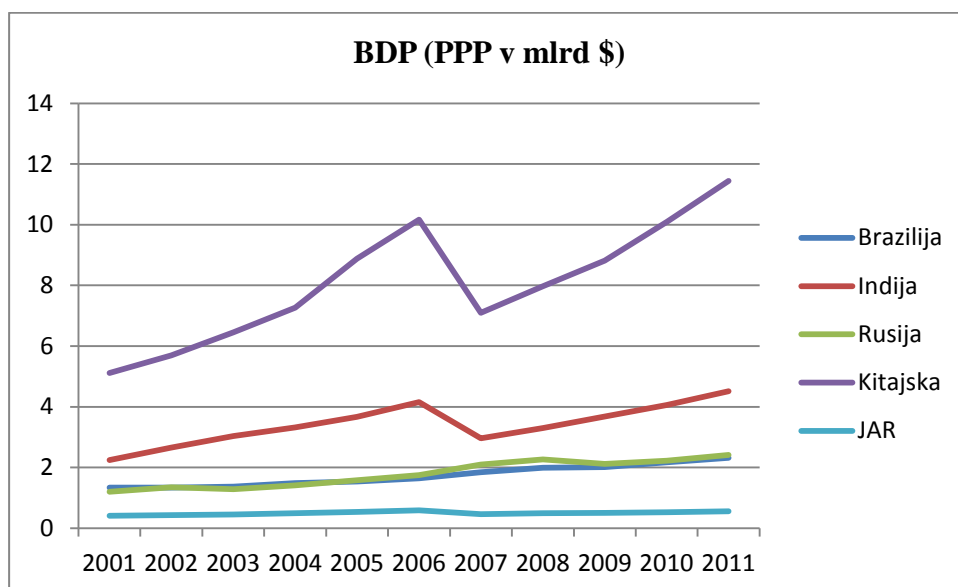
⁹ Izraz *jug-jug* sodelovanje (*South–South cooperation*) pomeni sodelovanje med Indijo (Južno Azijo), Brazilijo (Južno Ameriko) in Južno Afriko.

so se za doseganje in izvajanje politik, ki so vključujoče, povezovalne in pravične. Dogovorili so se, da bodo potekala redna srečanja z dialogom o vprašanih skupnega interesa (IBSA 2003).

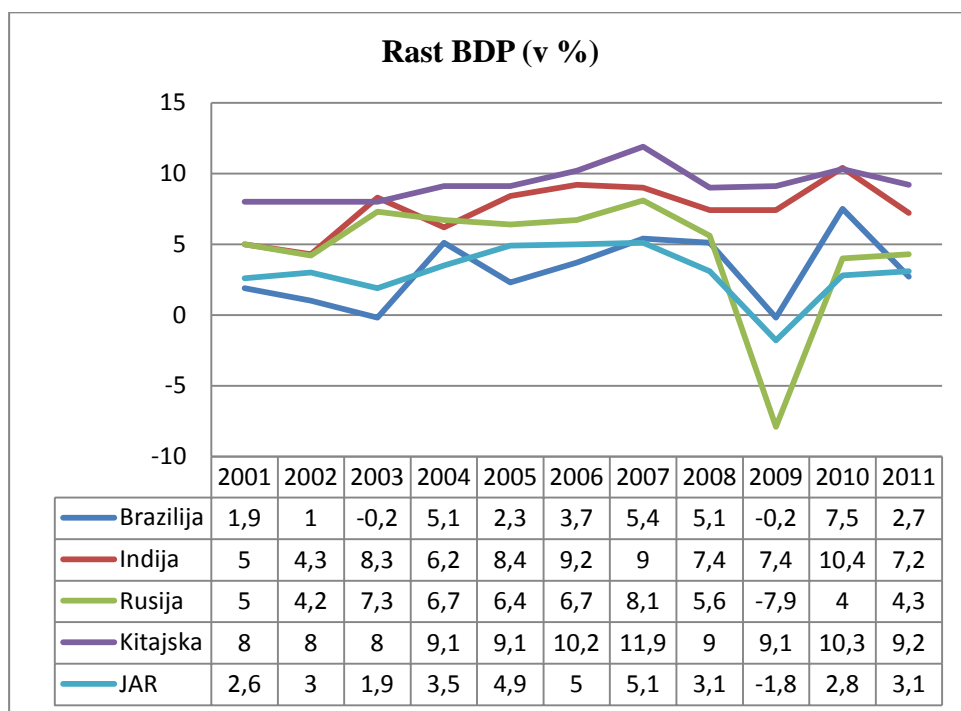
Brazilski BDP se počasi povečuje, rast pa je z najvišjo vrednostjo v zadnjem desetletnem obdobju leta 2010 (7,5 odstotka) ter z znatno manjšim odstotkom leta 2011 (2,7 odstotka). Prav tako se počasi povečuje BDP na osebo, ki je leta 2011 znašal 11.900 dolarjev. Brazilske devizne rezerve so se v zadnjih desetih letih zelo povečale, kar lahko vidimo tudi v grafu 4.5 (glej tabelo v Priloga B). Leta 2011 so znašale 352 milijard dolarjev, kar je skoraj dvakrat več kot leta 2007 (CIA World Fact Book 2013).

Graf 4.2: BDP (PPP v mlrd \$) držav BRICS v obdobju od 2001 do 2011

Vir: prirejeno po CIA World Fact Book (2013), Goldman Sachs (2007) in The People`s Bank of China (2012).

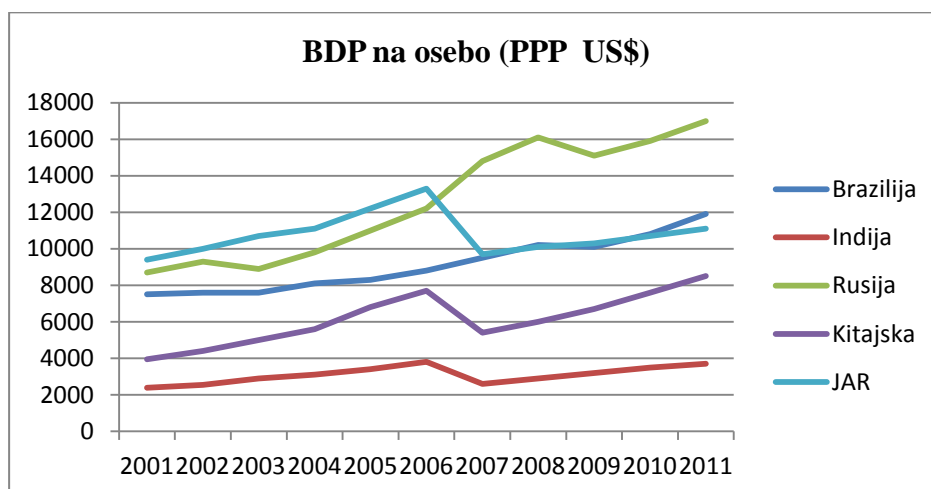
Graf 4.3: Rast BDP (v %) držav BRICS v obdobju od 2001 do 2011

Vir: prirejeno po CIA World Fact Book (2013) in Goldman Sachs (2007).

Od leta 2003 je Indija ena izmed najhitreje rastočih velikih gospodarstev, ki vodi do hitrega povečanja dohodka na prebivalca, povpraševanja in povezovanja s svetovnim gospodarstvom (Goldman Sachs 2007, 11). Je četrta kmetijska velesila na svetu (17 odstotkov BDP), v tej panogi pa sta zaposleni kar dve tretjini aktivnega prebivalstva, ostali del zavzemata industrijski in storitveni sektor. Indija je tretji največji svetovni proizvajalec premoga, na industrijskem področju pa prevladujeta kemična in tekstilna industrija, skupaj z ostalimi industrijskimi sektorji pa predstavlja več kot četrtno BDP-ja. Zelo hitro in dinamično se razvija storitveni sektor, ki predstavlja več kot polovico BDP-ja in v katerem je zaposlena tretjina aktivnega prebivalstva. Hiter razvoj je v sektorju programske opreme, saj povečuje izvoz storitev. Kot lahko vidimo iz tabele 4.2, se BDP (pariteta kupne moči v dolarjih) povečuje in ostaja visoka. BDP na osebo se je v letu 2011 vrnil na raven iz leta 2006, vendar zaostaja za ostalimi državami BRICS. Gospodarska rast se je v letu 2010–11 upočasnila. Ta trend pa se bo nadaljeval zaradi manjšega obsega investicij (World Bank 2013).

Graf 4.4: BDP na osebo (PPP US\$) držav BRICS za obdobje 2001-2011

Vir: prirejeno po CIA World Fact Book (2013) in The People`s Bank of China (2012).

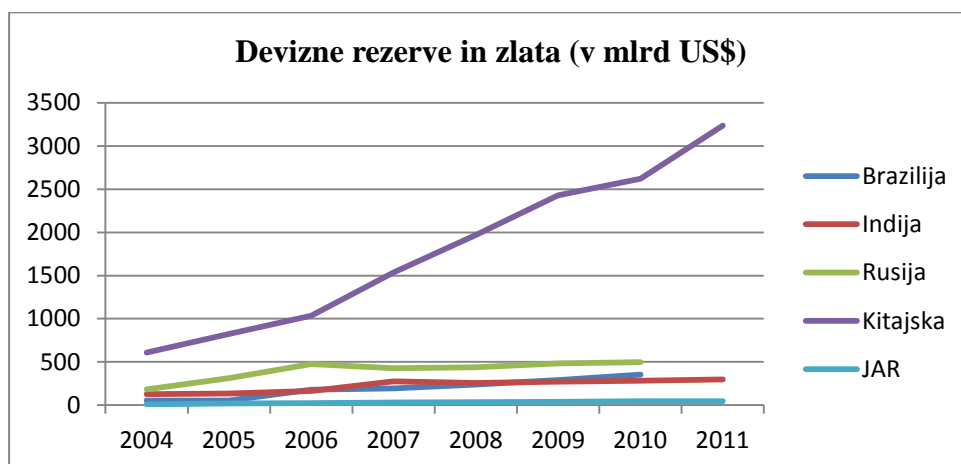
V letu 2011 je trgovinski izvoz dosegel največjo vrednost od zadnjih desetih let, na kar 299,4 milijarde dolarjev. Prav tako pa se je uvoz povečal in znaša skoraj desetkrat več kot leta 2001. Primanjkljaj v blagovni menjavi je znašal 116,5 mlrd evrov. Indija je v letu 2011 največ izvozila v ZAE, in sicer 12,4 odstotka celotnega izvoza, sledijo pa ji ZDA, Kitajska, Hongkong in Singapur. Javni dolg se zmanjšuje, a ostaja na visoki ravni 48,5 odstotka BDP-ja. Devizne rezerve, merjene v dolarjih, se tudi povečujejo in so v letu 2011 znašale 297,9 milijarde dolarjev (CIA World Fact Book 2013).

Z namenom da premagajo pomanjkljivosti, s katerimi se srečujejo zaradi velikega števila kontrol in razdalj, odsotnosti infrastrukture svetovne razsežnosti in nestabilnega davčnega režima, ter z namenom, da bi pritegnili tuje investicije v Indijo, je bila aprila leta 2000 naznanjena politika Posebne Ekonomske Cone (SEZs, *Special Economic Zones*). Ta politika naj bi bila »motor gospodarske rasti, ki jo podpira kakovostna infrastruktura, dopolnjena s privlačno fiskalno politiko na državni ravni, z minimalnimi možnimi predpisi« (Government of India 2012). Od leta 2000 do 2006 je delovala v skladu z določbami za zunanjo trgovinsko politiko in davčno spodbudo. 10. februarja 2006 je začel veljati 'Zakon o posebnih ekonomskih conah', predvideval pa je drastično poenostavitev postopkov. Glavni cilji SEZ so: ustvarjanje dodatne gospodarske dejavnosti; pospeševanje izvoza blaga in storitev; spodbujanje naložb iz domačih in tujih virov; ustvarjanje zaposlitvenih možnosti; razvoj infrastrukturnih objektov (Government of India 2012). Ustvarjanje SEZ omogoča možnosti preoblikovanja produktivnosti kmetijskih zemljišč. V idealnih razmerah bi Indija razvila gospodarsko široko infrastrukturo in oblikovala potrebno investicijsko ozračje in s tem

omogočila prehod kmetijstva na industrijsko in storitveno dejavnost. Zaradi odsotnosti vladnih sredstev (ali sposobnosti) za nadaljnji razvoj naj bi SEZ pritegnil zasebni sektor ter tuje naložbe za razvoj prepotrebne infrastrukture, ustvarjanje delovnih mest in omogočanje urbanizacije (Goldman Sachs 2007, 22).

Upravljalni sistem javnih financ JAR je od 90. let doživel številne reforme. Monetarna politika je postala bolj pregledna in predvidljiva z uvedbo ciljne inflacije februarja 2000 ter z uvedbo podpore monetarni politiki s strani trde fiskalne politike, začevši z uvedbo programa 'Rasti zaposlovanja in redistribucije' (*Growth Employment and Redistribution – GEAR*) leta 1996. Temelj političnega pristopa je bila fiskalna preudarnost, ki je povzročila probrat fiskalnega položaja iz visokih primanjkljajev v začetku 90. let na presežek v letih 2005–2008, in hitro zmanjšanje javnega dolga in obremenitev obrestne mere (Lysenko in Barnard 2011, 5). Medtem ko so prvotne reforme oblikovale makroekonomsko stabilnost in okrepile javno porabo, so bile po letu 2000 namenjene učinkoviti alokaciji virov in učinkovitosti zagotavljanja virov (Cole in Fölscher 2006, 3). Reforma proračunskega sistema je še vedno v teku. Več kot deset let po tranziciji je še vedno moč videti visoko stopnjo deficita in stalno rast javnega dolga (Priloga B). Trgovinska odprtost se pogosto meri z izvozom, s celotno trgovino ali z nekim agregatom sektorja trgovskega blaga, v vsakem primeru kot delež BDP-ja. Podatki za izvoz za zadnjih deset let nam nakazujejo, da se JAR počasi odpira kljub njeni oddaljeni geografski legi (velikost, oddaljenost, skupni jezik, članstvo v območju proste trgovine itd.). Po nekakšnem nihanju je izvoz leta 2011 v primerjavi z letom 2010 skokovito narastel, prav tako na strani uvoza (Lysenko in Barnard 2011).

Graf 4.5: Devizne rezerve in rezerve zlata (v mlrd US\$) držav BRICS za obdobje 2004-2011

Vir: prirejeno po CIA World Fact Book (2013), Izvozno okno (2013) in The People`s Bank of China (2012).

V primerjavi z ostalimi BRICS državami ima JAR zelo malo deviznih rezerv, kar pa dopušča še prostor za izboljšanje sestave dolga. Medtem ko ostajajo posamezni argumenti za vodenje prožne JAR valute (rand) v primerjavi z dolarjem, evrom in drugimi glavnimi valutami, obstaja možnost oblikovanja t. i. 'Južnoafriške denarne unije', nekakšne vzpostavitve afriške različice EMS ali *Bretton Woods-a*, ki bi temeljila na valuti rand. Afriška monetarna unija je predlagateljica vzpostavitve ekonomske in monetarne unije za države Afriške unije, ki bi jo vodila Afriška centralna banka. Taka zveza bi vzpostavila tudi novo skupno valuto. Dokler lahko JAR ohrani neodvisno monetarno politiko, lahko pričakuje koristi od razširitve dosega makroekonomskih izzivov JAR po desetletju regionalnega uspeha njene valute, predvsem z vsesplošnim povečanjem trgovanja. Makroekonomski okvir JAR je dobro služil ekonomiji države, vendar ga je potrebno okrepiti, da bi lahko gospodarstvo bilo odporno na zunanje šoke (Lysenko in Barnard 2011, 3).

4.3 Izstopajoči ekonomski velesili: LR Kitajska in Ruska federacija

LR Kitajska in Ruska federacija zavzemata posebno mesto znotraj držav BRICS. Poleg zgodovinske oznake velikih sil se državi od ostalih BRICS držav razlikujejo po hitrih spremembah in rasti ekonomsko-razvojnih kazalcev v zadnjem desetletnem obdobju (od leta 2001 do 2011), kot je bilo prikazano v zgornjih grafih.

4.3.1 Enopartijska »odprta« gospodarska politika LR Kitajske

Velik vpliv na mednarodni položaj Kitajske je imelo njeno sodelovanje z zavezniškimi silami v drugi svetovni vojni (Saje 2006, 114). Po vojni ji je bil dodeljen status stalne članice Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov (VS OZN). Kitajska in Rusija sta tako edini BRICS državi stalni članici VS. Leta 1980 je Kitajska postala članica Svetovne banke in IMF, leta 1986 pa je začela s pogajanjem za članstvo v GATT (*General Agreement on Tariffs and Trade*- Splošni sporazum o carinah in trgovini).¹⁰ Kitajska je postala polnopravna članica WTO (*World Trade Organization*) leta 2001 (Ianchovichina in Martin, 2003). Poleg tega je članica ASEM (*Asia-Europe Meeting*), podpisan ima prosto-trgovinski sporazum s skupino ASEAN (*Association of Southeast Asian Nations*) ter Novo Zelandijo (Izvozno okno 2012). Vstop v te največje svetovne-ekonomske institucije in podpisani sporazumi so Kitajski omogočili dostop do novih tehnologij in tujega kapitala, »začela se je pospešena integracija v mednarodno skupnost« (Deng 1999, 54 v Saje 2006, 125).

Ob tem se pojavita dva pomisleka: ali dejansko vključevanje Kitajske predstavlja pravi mednarodni konsenz in ne le hegemonskih sil, ter dvomi in občutek strahu o zmožnosti Kitajske pri izpolnjevanju pravil, saj le-ta ni imela povsem tržnega gospodarstva in bi le-to oslabilo celotni svetovni trgovinski sistem (Saje 2006, 125; Zhongqing 2004). Po desetih letih je moč zaznati, da je Kitajska s svojo »odprto« politiko do tujega kapitala dosegla izjemno gospodarsko rast, kar so nam pokazali tudi podatki, prikazani v zgornjih grafih. Vse pomembnejša vloga Kitajske ne podpira samo njenih strateških interesov, vendar je njena vloga konstruktivna in koristna za organizacije, v katerih sodeluje. Iz taktičnega vidika, je potrebno konstruktivno sodelovanje Kitajske v institucijah, saj le-to povečuje njeno verodostojnost, to pa še dodatno krepi njen vpliv in zmožnosti, da doseže svoje cilje (Olson in Prestowitz 2011, 7). Pojavlja se dilema med dejanskim vključevanjem Kitajske v mednarodnih vladnih institucijah in njeno sprejemanje mednarodnih standardov (Saje 2006, 125).

Ljudska republika Kitajska je bila ustanovljena leta 1949 (Zhongqing 2004, 4), njena edina vladajoča politična stranka pa je Kitajska komunistična partija (KKP-*Zhongguo gongzhandang*), ki je tega leta proglasila enopartijsko državo. Organizacijo uvrščamo v delavske stranke, ki so za vzor vzele sovjetski model, organizirala delavce in »širila

---

¹⁰ GATT se je leta 1995 preoblikoval v WTO (*World Trade Organization*) (Desker 2010).

revolucionarno zavest med novo nastajajočim delavstvom« (Inkret 2006a, 47). Prepletana komunistična stranka je državo močno centralizirala, hkrati pa je postala instrument za premoč »razredne zavesti nad delavci ter instrument za politično mobilizacijo delavcev« (Inkret 2006a, 47).

Ustava iz leta 1982 deli oblast na pet organov in skupščinski sistem: Vsedržavni ljudski kongres in njegov Stalni komite, predsednik LR Kitajske, Državni svet, Osrednja vojaška komisija, Vrhovno sodišče in Vrhovno tožilstvo (Zhongqing 2004). Kitajska ima enodomno predstavniško telo, najvišji organ oblasti pa je Vsedržavni ljudski kongres (ali Vsedržavni zbor ljudskih predstavnikov, VLK), v katerem morajo biti zastopane vse province (22), avtonomne pokrajine (5), mesta, ki so pod direktno centralno oblastjo (4) ter posebni administrativni pokrajini (2),¹¹ hkrati pa morajo biti zastopani vsi socialni sloji, vse narodnosti, vse politične stranke, območja ter zaključene delovne enote (Inkret 2006b, 70–71). Volitve v VLK potekajo vsakih pet let. V zakonodajnem postopku, ki je sestavljen iz dveh faz (osnutek zakona in predlog zakona) sodelujejo tudi posamezni odbori, ki dajejo predloženemu zakonu pripombe in predloge. Temeljni nosilec izvršilne oblasti ter najvišji organ državne uprave je Državni svet (vlada), njegove glavne naloge pa so izvajanje zakonov in ostalih aktov VLK, politike ter nadzor nad celotnim delovanjem upravnih organov (Zhongqing 2004, 72). Predsednika vlade imenuje predsednik države, sestavo vlade pa potrdi VLK. Odgovorna je »uresničevati smernice in politiko KKP ter ima zakonsko iniciativo« (Inkret 2006c, 75). Za svoje delo je odgovorna kongresu in Stalnemu komiteju ter usmerja in vodi lokalne vlade pri oblikovanju in sprejemu svojih zakonov in predpisov (Inkret 2006c, 75).

Proces ekonomske liberalizacije »nedvomno ni potekal vzporedno s procesom politične liberalizacije« (Ferfila 2011, 341). Glavni razvojni motor države predstavljajo državni aparat, vlada in birokratizacija, ki je istočasno oblikovala sumničavost do zasebnega sektorja. V zadnjih desetih letih so gospodarske reforme vidne, prav tako se KKP iz nekdanje zaprte stranke, ki je temeljila na razredni osnovi, preoblikuje v množično politično organizacijo

---

¹¹ Province (22): Anhui, Fujian, Gansu, Guangdong, Guizhou, Hainan, Hebei, Heilongjiang, Henan, Hubei, Hunan, Jiangsu, Jiangxi, Jilin, Liaoning, Qinghai, Shaanxi, Sečuan, Yunnan, Zhejiang; avtonomne pokrajine (5): Guangxi Zhuang, Notranja Mongolija, Ningxia Hui, Xinjiang Uighur, Tibet; občine (4): Peking, Changqing, Šanghaj, Tianjin; posebni administrativni pokrajini (2): Hong Kong in Macao (Central Intelligence Agency 2013; Zhongqing 2004).

(Ferfila 2011, 347).¹² Posebna značilnost kitajskega političnega sistema je posvetovalna praksa KKP o državnih zadevah s »predstavniki nekomunističnih strank,¹³ množičnih organizacij, nestrankarskimi pripadniki in ostalimi, preden so sprejete pomembne odločitve o državnih, političnih, gospodarskih, kulturnih in družbenih zadevah« (Inkret 2006a, 55; Zhongqing 2004, 144). Politično posvetovanje in sodelovanje je oblikovano v t. i. Kitajsko ljudsko politično posvetovalno konferenco (*Zhongguo renmin zhengzhi xieshang huiyi*, PPK), ki pa ni državni organ, zato nima pravno zakonodajne moči, ampak zavzema zgolj posvetovalno vlogo (Inkret 2006a, 55).

V zadnjih desetih letih je moč zaznati velike gospodarske premike in spremembe na kitajskem ozemlju. Že v letu 2001 so »proizvodnjo selila tista podjetja, ki so delovala na področju izdelovanja enostavne elektronike in igrač« (Fishman 2005, 328). Le tri leta zatem pa so se na Kitajsko začele seliti druge, zahtevnejše panoge (Fishman 2005, 328). Lahko bi strnili, da je Kitajska »znala uporabiti dva temeljna vira, ki jih je imela v izobilju: številno poceni delovno silo in velik trg, ter je na njuni osnovi zgradila konkurenčno predelovalno industrijo« (Ferfila 2011, 331). Kitajski gospodarski vzpon je kombinacija »teoretsko nezdružljivih sestavin, kot so komunizem, tržno gospodarstvo, tuje investicije, nadzor kapitalskih trgov, liberalizem in politični konservatizem« (Ferfila 2011, 338).

4.3.2 Preporod Ruske federacije v 21. stoletju

V mednarodnem pravu je bila Ruska federacija prepoznana kot pravna naslednica bivše Sovjetske zveze. Leta 1991 je tako prevzela mesto stalne članice VS OZN. Istega leta se je začelo oblikovati tudi sodelovanje z NATO-m. Leta 1994 se je Rusija priključila programu 'Partnerstvo za mir' in v devetdesetih letih sta podpisali številne pomembne sporazume o sodelovanju. Tri leta pozneje sta podpisali ustanovno listino NATO – Rusija ter tako oblikovali temelje za dolgotrajno in močno partnerstvo ter s tem postavili gradnik evropski varnosti ob vstopu v 21.stoletje. Leta 2002 je bil oblikovan Svet NATO – Rusija, ki

---

¹² Leta 2012 je imela KKP več kot 80 milijonov članov. Skupaj s 75 milijonov članov Komunistične mladine (mladi do 30 let) predstavlja več kot 10 % celotnega kitajskega prebivalstva (Central Intelligence Agency 2013).

¹³ Kitajski viri naštevajo osem t. i. demokratičnih ali nekomunističnih strank: Kitajski revolucionarni komite Guomindanga (*Zhongguo Guomindang geming weiyuanhui*); Kitajska demokratična liga (*Zhongguo minzhu tongmeng*); Kitajska zveza za demokratično izgradnjo (*Zhongguo minzhu jianguo hui*); Kitajska zveza za pospeševanje demokracije (*Zhongguo minzhu cujin hui*); Demokratična stranka kitajskih kmetov in delavcev (*Zhongguo nonggong minzhudang*); Stranka za interes ljudstva (*Zhongguo zhigongdang*); Skupnost Jiusan oziroma Skupnost 3. Septembra (*Jiusan xuehui*); Otoška demokratična samoupravna liga (*Taiwan minzhu zizhi tongmeng*) (Inkret 2006a, 55; Zhongqing 2004, 144).

obravnava varnostna vprašanja in skupne projekte. Sodelovanje poteka na številnih področjih: boj proti terorizmu, sodelovanje na področju Afganistana, vojaško, industrijsko sodelovanje, neširjenje jedrskega orožja in drugo. Obe se soočata s podobnimi ambicijami in medsebojnimi izzivi, zato je Svet iz obeh polov viden kot vez za vzpostavitev učinkovitih diplomatskih sporazumov (Lynch 2005).

V 21. stoletju so se odnosi z EU začeli spreminjati. Po razpadu Sovjetske zveze je postal njun odnos veliko bolj 'prijateljski'. Obe entiteti imata svoje interese, vendar se zavedata pomembnosti dobrih sosedskih odnosov (Lynch 2005, 15). Leta 1997 je začel veljati 'Sporazum o partnerstvu in sodelovanju' (PCA), ki je bil prvotno sklenjen za obdobje 10 let, a se je samodejno podaljšal. Glavna ideja vzajemnega partnerstva je krepitev političnih, gospodarskih, trgovinskih in kulturnih vezi. Kot prvi primer uporabe leta 1999 je Evropski svet sprejel skupno strategijo v skupni zunanji in varnostni politiki (člen 13 Pogodbe o Evropski uniji). Strateško partnerstvo je za EU zelo pomembno: Rusija je njena največja sosedka, ta podatek pa je pridobil na pomenu zlasti po širitvi EU leta 2004 in 2007; varnostna strategija EU iz leta 2003 izpostavlja tako globalni kot regionalni pomen Rusije, ki predstavlja pomemben partner tudi na področju varnosti, geopolitike ter skupne evropske sosedske politike; tudi na področju energetske varnosti je Rusija pomemben partner EU, saj je njena glavna dobaviteljica energentov; ključen element odnosa pa predstavlja velik ruski trg za blago in storitve ter možnost vlaganja za EU podjetja. Sporazum o partnerstvu in sodelovanju je omogočil pravno podlago za redna srečanja in posvetovanja med EU in Rusijo, tudi 'srečanja na vrhu', med najvišjimi voditelji (države in vlad) dvakrat na leto, na katerih poteka diskusija o strateškem vodenju odnosov. Leta 2010 sta ustanovili 'Partnerstvo za modernizacijo' s ciljem, da bi krepili sodelovanje v okviru skupnih prostorov Rusije in EU (Skupna izjava o Partnerstvu za modernizacijo na Vrhu EU – Rusija 2010).

Zunanji odnosi z drugimi sosednjimi državami pa so vedno bili v centru pozornosti, zlasti zaradi ozemeljskih sporov. Spor z Ljudsko republiko Kitajsko je bil končno rešen po štiridesetih letih pogajanj julija 2008, kjer je bil podpisan tudi sporazum. Spori glede meje z Gruzijo in priznanje gruzijskih regij (Južne Osetije, Abhazija) kot neodvisni državi s strani Rusije so se razvili v vojno leta 2008 ter zavrli vse diplomatske odnose (Government of Russia 2008).

Rusija je članica številnih mednarodnih organizacij, kot je OVSE, Svet Evrope, IBRD, IMF, WTO, medvladnih dialogov in mehanizmi sodelovanja: G8, APEC, ASEAN, itd. 1. decembra 2012 je Rusija prevzela predsedovanje G20. Po besedah ruskega zunanjega ministrstva je zunanja politika postala eden od glavnih instrumentov stalnega nacionalnega razvoja ter zagotavlja njegovo konkurenčnost v svetu globalizacije. Ruski interesi so neposredno povezani z ostalimi svetovnimi trendi, med drugim: globalizacija svetovnega gospodarstva. Velik pomen namenja izboljšanju upravljanja svetovnega razvoja in ustanavljanju 'samoregulacijskega mednarodnega sistema', s prizadevanjem in zahtevo po kolektivnem vodstvu vodilnih držav, »ki morajo biti zastopane na podlagi geografskih in družbenih kazalcev in v celoti spoštovati osrednjo in usklajevalno vlogo ZN« (Government of Russia 2008).

Tako kot Brazilija ima tudi Rusija (pol)predsedniški sistem. Izvršna oblast ima močnejšo vlogo od zakonodajne. Je parlamentarni predsedniški sistem, kjer je predsednik izvoljen na neposrednih in splošnih volitvah za obdobje štirih let. Od predsedniških volitev leta 2012, so to obdobje podaljšali na šest let. Predsednik ima nalogo imenovanja predsednika vlade, katerega potrdi državna дума (spodnji dom), ministre ter visoke državne uradnike, je poveljnik vojske ter nacionalnega varnostnega sveta (Central Intelligence Agency 2013). Od leta 2004 so guvernerji federalnih enot imenovani s strani predsednika federacije. Odloki so lahko sprejeti s strani predsednika tudi brez potrditve dume, vendar morajo biti v skladu z ustavo in (zveznimi) zakoni. Parlament ali zvezna skupščina je dvodomna, saj jo sestavlja državna дума ali spodnji dom s 450 člani, od tega je polovica izvoljena po sistemu relativne večine, druga polovica pa je izvoljena na ravni zveze. Pri dodeljevanju mandatov se upoštevajo regionalni rezultati. Zgornji dom je Svet federacije, ki šteje 178 članov (dva člana iz vsake avtonomne enote). Pravni okvir je obsežen in daje ustrezno podlago za izvedbo volitev, vendar je treba poudariti njeno zapletenost in podvojenost, s tem pa se zmanjšata njena natančnost in jasnost (OSCE 2011, 5).

Čeprav je institucionaliziran večstrankarski sistem, ima opozicija zelo onemogočeno delovanje (Central Intelligence Agency 2013). Večstrankarske volitve potekajo naprej, vendar so bile s strani zunanjih opazovalcev označene kot nesvobodne in nepošteno (OSCE 2004, PACE/BOA, 2008a, 2008b). Duma se je postopoma prelevila iz neomajnega nasprotnika reform trga v organ, ki potrjuje vse pobude, ki jih predlaga predsednik z minimalno razpravo. Regionalnim guvernerjem je bila tudi zmanjšana moč na stopnjo predsednikovega odposlanca

(Goldman Sachs 2007, 30). Čeprav obstaja veliko število uradno registriranih medijev, obstaja skrb glede njihove neodvisnosti, saj je večina prodajaln v lasti in pod nadzorom vlade in z njo povezanih organizacij. Pomanjkanje različnih pogledov v vseh oblikah medijev (televizija, radio, internet, tiskani mediji) ter samocenzura novinarjev omeji dostop državljanov do pluralnih informacij (OSCE 2011, 12).

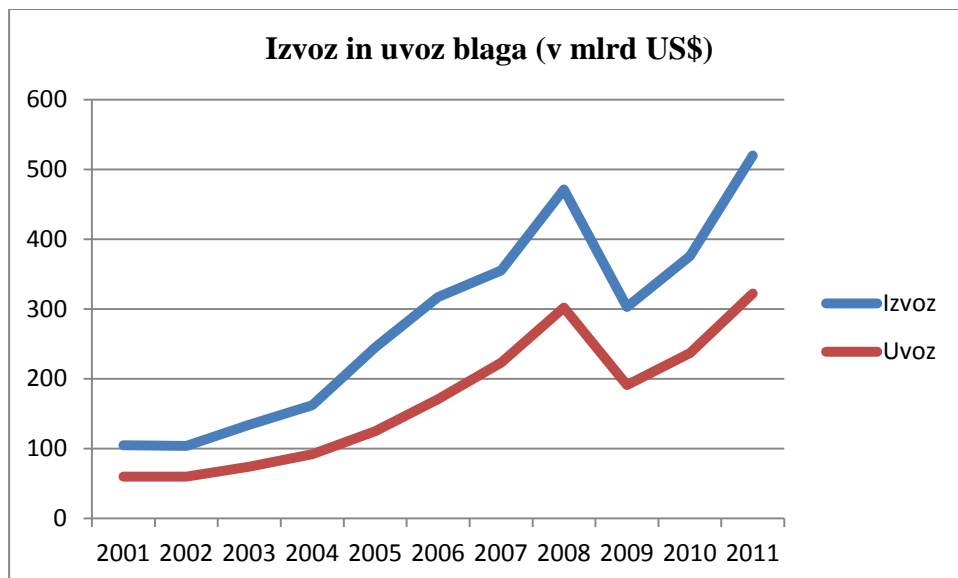
Po zmagi na predsedniških volitvah Vladimirja Putina leta 1999 je rusko gospodarstvo doživelo preporod. Prevzel je idejo o obnovi in uvajanju strukturnih reform, s katerimi se je loteval togosti gospodarstva kot ostankov sovjetskih časov. Med leti 2000 in 2003 je duma sprejela novo davčno zakonodajo, delovno zakonodajo, zemljiško zakonodajo, ki legalizira nakup in prodajo mestnih in kmetijskih zemljišč, ter uvedla zmanjšanje birokratskih postopkov, ki so oteževali delo malih podjetij. Vlada je tudi začela s prestrukturiranjem sektorja električne energije, reformo pokojninskega sistema ter reformo pravosodja (Goldman Sachs 2007, 35).

Rast BDP se je vseskozi povečevala in dosegla najvišjo vrednost leta 2007. Leta 2009 je BDR dosegel strm padec, a se ponovno naglo zvišuje. Država je zmanjšala javni dolg (odstotek BDP-ja) na manj kot 8,3 odstotka, centralna banka pa je zbrala skoraj 500 milijard dolarjev deviznih rezerv (podatek za leto 2011). Inflacijska stopnja se je konstantno zniževala in dosegla najnižjo stopnjo v zadnjih desetih letih leta 2010. Na podlagi spodbudnih gospodarskih podatkov in pozitivnega preobrata je razumljivo, da ima Putin močno podporo večine državljanov (Goldman Sachs 2007, 29). Kljub temu večina ruskega prebivalstva ne verjame uspešnosti Putina, zlasti na področju izboljšanja življenjskega standarda: za povprečnega Rusa je bila rast le okrevanje iz boleče recesije 90. let in ne gospodarski čudež (Goldman Sachs 2007, 30).

Po letu 2000 so se močno povečali prihodki od izvoza nafte, predvsem zaradi visokih cen na mednarodnih trgih. Kot posledica povečanja realnih prihodkov in realne vrednosti rublja (uradna ruska valuta), se je povečal tudi uvoz. Leta 2011 se je uvoz blaga ponovno povečal in je znašal 322,5 milijarde dolarjev, izvoz blaga pa je znašal skoraj 521 milijard dolarjev. Presežek v blagovni menjavi je znašal 198,4 milijarde dolarjev, kar je največ v zadnjem desetletnem obdobju (Central Intelligence Agency 2013). Največ izvoznih produktov predstavljajo surovine in gorivo, uvoznih pa električna in elektronska oprema, strojna oprema ter vozila. Najpomembnejši izvozni trgi za Rusijo so Nizozemska, Kitajska, Italija, Nemčija

in Poljska. Leta 2011 so največ izdelkov uvozili iz Kitajske (16,9 % celotnega uvoza), sledijo Nemčija, Ukrajina, Japonska in Italija (Central Intelligence Agency 2013).

Graf 4.6: Izvoz in uvoz blaga (v mlrd US\$) Ruske federacije za obdobje od 2001 do 2011

Vir: prirejeno po CIA World Fact Book (2013) in Government of Russia (2008).

5 Vloga BRICS držav v IMF

Institucionalne ureditve, pravila in norme, določene za upravljanje globalnega gospodarstva (kot so SB, IMF, OECD, G8) ter za upravljanje kolektivne in regionalne varnosti (Varnostni svet ZN, NATO), so omogočile zahodnim državam, da ohranijo vodilno vlogo. Glasovalne pravice ter uveljavljanje moči znotraj teh institucij navadno temelji na podlagi sistema prispevkov (široka pooblastila za gospodarske moči), kjer so bile gospodarsko močne zahodne države v prednosti, kljub dejstvu da so v manjšini držav in predstavljajo manjšino svetovnega prebivalstva (Chantam House and The National Intelligence Council 2005, 26). Postavlja se vprašanje, ali je vodilna vloga zahodnih, nekdanjih 'velesil' v mednarodnih institucijah še upravičena. Za analizo bom v tem poglavju natančneje opredelila Mednarodni denarni sklad (v nadaljevanju IMF), ki predstavlja temelj mednarodnega (institucionalnega) denarnega sistema, ki s financiranjem pomaga državam pri njihovih plačilnobilančnih primanjkljajih. Mandat in upravljanje IMF-a sta se razvijala skupaj s spremembami v svetovnem gospodarstvu, kar omogoča organizaciji, da ohranja osrednjo vlogo v mednarodni finančni arhitekturi. Služi kot 'ščit' v sistemskih krizah ter kot posojilodajalec v skrajnih silah, ko se posamezna država znajde v plačilnobilančnih težavah, njegovi mehanizmi nadzora

pa služijo kot platforma za dialog o pomembnih političnih vprašanjih ter državam članicam daje standarde in orodja za izboljšanje svojih politik in institucij (Independent Evaluation Office 2008, 2). Naštete vloge IMF-a so mogoče, delno tudi z dogovori o upravljanju, povezani z dejavnostmi drugih medvladnih organizacij. V obdobju pred svetovno finančno krizo so potekale razprave o prihodnji vlogi IMF. Številni opazovalci so videli institucijo kot neučinkovito in nepristransko, delno zaradi vloge, ki so jo imele države G7 za zaprtimi vrati, delno pa zato, ker se je večina ostalih držav članic počutila nemočno in brez nobene odločevalne vloge pri upravljanju in političnem delu (Bernes 2010, 1).

5.1 Kvotni sistem

Za uspešno delovanje novega povojnega mednarodnega denarnega sistema je bila soglasna odločitev o vzpostavitvi mednarodne finančne institucije. Oblikovan je bil IMF, katerega nameni so bili: razvijati mednarodno denarno sodelovanje; olajšati uravnoteženo rast in povečati mednarodno trgovino; podpirati stanovitnost deviznih tečajev, da bi se ohranilo urejeno razmerje med deviznimi tečaji posameznih držav ter preprečevanje konkurenčnega razvrednotenja valut; pomagati pri oblikovanju multilateralnega plačilnega sistema za tekoče transakcije med državami članicami ter odprava deviznih omejitev, ki preprečujejo rast svetovne trgovine; državam članicam nuditi zaupanje s tem, ko jim začasno ponudi svoja sredstva, z namenom odpraviti plačilnobilančno neravnovesje in se izogniti ukrepom, ki bi imeli destruktivne posledice na njihovo nacionalno kot svetovno prosperiteto; skladno z vsemi nameni, zmanjšati in skrajšati stopnjo plačilnobilančnih neravnovesij držav članic (IMF 2011, 2; Ribnikar 2003, 59–60). Evropski predlog novonastale institucije je predvideval razpolaganje z velikim obsegom finančnih sredstev, ki bi temeljil na direktnih transferjih iz držav s plačilnobilančnimi presežki. Ker pa so ZDA temu nasprotovale, je IMF doživela kronično pomanjkanje obsega razpoložljivih sredstev, da bi državam zagotavljala stabilno rešitev pri plačilnobilančnih neravnotežij. IMF ni mogla financirati plačilnobilančne primanjkljaje evropskih držav ne po drugi svetovni vojni in ne v sedemdesetih in začetku osemdesetih let po obeh naftnih krizah (Mrak 2002, 417).

Vloga in pomen te institucije sta se v letih njenega delovanja spreminjali. Največjo spremembo je doživela v 70. letih, ob prehodu na sistem fiksnih deviznih tečajev, ko je vlada ZDA opustila konvertibilnost dolarja v zlato. Kljub temu je njen pomen ostal ključen v mednarodnem denarnem sistemu. V 80. letih so države v tranziciji in v razvoju bile povezane

z velikimi pritoki zasebnega kapitala, kar je pripeljalo do dolžniške krize, v 90. letih pa do finančnih kriz. Vse to pa je omogočilo, da je IMF prevzel vlogo glavnega oblikovalca rešitev mednarodne finančne skupnosti ter njene radikalne reforme (Mrak 2002, 417; Broome 2010, 37). Dolžniška kriza leta 1982 je države dolžnice postavila v položaj, ko banke niso bile pripravljene prestrukturirati kredite, dokler se te niso dogovorile z IMF o oblikovanju programa ekonomske stabilizacije. Prav tako so države v tranziciji in v razvoju, ki so v 90. letih bile v finančni krizi, z IMF sklenile dogovor o oblikovanju sheme, kot oblike rešitve in predpogoj, na podlagi katerega je lahko država dolžnica dobila pomoč tudi od drugih posojilodajalcev (Mrak 2002, 418).

Ob njeni ustanovitvi je imela organizacija 39 članic, saj niso vse države, ki so sodelovale na konferenci, tudi ratificirale statut. Leta 1953 sta se pridružili Japonska in Nemčija, v drugi polovici 50. in v 60. letih se je članstvo močno povečalo, zlasti na novo politično osamosvojene države v razvoju.¹⁴ V zgodnjih 90. letih je doživela drugi velik val novih članic, zlasti držav v tranziciji. Leta 2012 je imela IMF skupno 188 držav članic (IMF 2012).

Osnovni vir sredstev IMF je oblikovan na sistemu vplačila kvot, ki je pogoj za članstvo posamezne države. Statut (3. člen)¹⁵ navaja, da se lahko v določenih primerih, zadolžuje pri centralnih bankah oziroma vladah posameznih držav članic ter tudi pri privatnih virih kapitala. Možnosti zadolževanja na mednarodnem finančnem trgu ali komercialnih bankah še ni uporabil, ampak se je raje obrnil k uradnim virom (Mrak 2002, 426). Vsaki državi članici je določena kvota, ki je odvisna od njenega relativnega položaja v svetovnem gospodarstvu. Trenutna kvotna formula, sprejeta leta 2008, je sestavljena iz štirih spremenljivk ter t. i. 'faktor stiskanja-k' (0,95 odstotka), ki se doda tehtani vsoti predstavljenih spremenljivk z namenom zmanjšati disperzijo v izračunanih deležev kvot vseh držav članic (IMF 2013a, 2).

Formula izračunanega deleža kvote se glasi: $CQS = (0.5*Y + 0.3*O + 0.15*V + 0.05*R)^k$, kjer posamezni znake pomenijo (IMF 2013a, 6):

- CQS je izračunani delež kvota (*calculated quota share*);

---

¹⁴ Indija, Kitajska in JAR so ustanovne članice, saj so podpisale sporazum do konca 31. decembra 1945 (27. 12. 1945). Brazilija se je pridružila 14. 1. 1946. Njeno članstvo je začelo veljati na dan polžitve listine o sprejetju. Sovjetska zveza je sodelovala na konferenci, vendar ni bila pripravljena sprejeti obveznosti, to je storila šele kot Ruska federacija s pridružitvijo 1. junija 1992 (IMF 2012).

¹⁵ International Monetary Fund. 2011. *Articles of agreement of the International Monetary Fund*. Sprejeta 22. julija 1944.

- Y predstavlja največji delež (50 odstotkov), in sicer povprečje pretvorjenega BDP: sestavljen je iz BDP, pretvorjenega na podlagi tržnega deviznega tečaja (30 odstotkov), in paritete kupne moči na osnovi BDP (20 odstotkov) v triletnem obdobju;
- O je povprečna letna vsota tekočih plačil in sedanjih prejemkov (blago, storitve, dohodki in prenos) za obdobje petih let;
- V meri spremenljivost sedanjih prejemkov in neto kapitalskih tokov (merjena kot standardni odklon triletnega trenda nad trinajstletnim obdobjem);
- R predstavlja dvanajstmesečno povprečje letnih rezerv (tuje valute, SDR, rezerve v skladu in monetarnega zlata);
- k označuje faktor stiskanja za 0,95, ki se ga uporablja za neobremenjene izračunane deleže kvot, ki so nato spremenjene, da v skupnem seštevku predstavijo vsoto 100.

Kvota so s strani držav članic obravnavane kot strateško vprašanje, saj oblikujejo finančne prispevke ter pravice dostopa do financiranja IMF, dodelitev posebnih pravic črpanja (*Special Drawing Rights* – v nadaljevanju SDR)¹⁶ ter glasovalna moč v instituciji. Slednja je postala zelo pomembna zaradi krize legitimnosti IMF z vstopom v novo tisočletje (2000) in posledično povečanje povpraševanja držav z nizkim in srednje visokim dohodkom po večjem vplivu pri odločanju (Bénassy in Béreau 2011, 223). Število glasov posamezne države je oblikovana s formulo, sestavljena iz dveh načel: načelo enakosti in načelo gospodarske moči. Načelo enakosti dodeli vsaki državi članici simbolnih 'bazičnih' 250 glasov, načelo gospodarske moči pa vsaki državi za vsakih 100.000 SDR svoje kvote še po en dodaten glas. Iz tega lahko zaključimo, da ima drugo načelo odločilno vlogo pri skupnem številu glasov (Mrak 2002, 421).

Kljub pomembnosti pa Statut (1944, 2011) ne navaja, kako je treba določiti kvote. Prvotno je bila uporabljena t. i. 'Bretton Woods-ka' formula, kjer je bila kvota posamezne države članice odvisna od nacionalnega dohodka, državnih rezerv, izvozne variabilnosti in deleža izvoza v BDP. V šestdesetih letih je bila ta formula dopolnjena s štirimi drugimi formulami, kjer so bile kasneje uvedene marginalne spremembe (Bénassy in Béreau 2011, 224). Oblikovan je bil sklop posebnih dogovorov s posameznimi centralnimi bankami oziroma vladami enajstih visoko industrijskih držav, t. i. Splošni dogovor za izposojlo (*General Arrangement to Borrow*

---

¹⁶ Posebne pravice črpanja (*Special Drawing Rights*–SDR) je finančni instrument, oblikovan leta 1969 z namenom dopolniti uradne rezerve držav članic IMF. Njegovo vrednost sestavlja košarica štirih glavnih mednarodnih valut: ameriški dolar, evro, jen in funt, SDR pa je možno zamenjati za prosto uporabljene valute. Vsakih pet let se ključ razmerij med valutami spreminja (IMF 2013b, 1).

– v nadaljevanju GAB) (Mrak 2002, 426). Zapleten sistem petih formul je ostal nespremenjen od leta 1983 do 2008, čeprav so se opazovane kvote razlikovale od izračunanih (Bénassy in Béreau 2011, 224).

Vse pretekle in sedanje formule kvot vključujejo BDP kot glavno komponento, le-ta pa je najbolj celovito merilo gospodarske velikosti. Zato je to merilo v skladu s štirimi vlogami, ki jih zavzemajo kvote: država z velikim BDP bo imela večjo možnost finančnega prispevanja v sklad, višje potrebe v primeru krize, višje likvidnostne možnosti in večjo legitimnost pri odločanju v skladu. Vendar je bila ta reforma nezadostna za veliko držav, saj je ohranila velik delež Evropske unije kot celote (Bénassy in Béreau 2011, 225).

Na splošno velja dejstvo, da kvote služijo štirim ciljem z namenom določiti (Bénassy in Béreau 2011, 225):

1. finančni prispevek vsake države članice;
2. dostop posamezne države članice do financiranja IMF;
3. delež posamezne države članice pri dodelitvi SDR;
4. skupaj z osnovnimi glasovi, glasovalno pravico posamezne države članice v procesu sprejemanja odločitev.

Različne vloge, ki zavzemajo kvote, se očitno prekrivajo. Normalno je, da se podeli široke glasovalne pravice večjim udeležencem, v primeru krize pa bodo le-ti zelo verjetno potrebovali več financiranja kot manjši. Kljub temu so finančne potrebe zelo spremenljive in manj verjetno je, da so fiksni delež kvot. Pravzaprav so v zadnjih letih programi IMF manj močno vezani na kvote. Istočasno države v vzponu in v razvoju nenehno opozarjajo na pridobitev večje besede pri odločanju v instituciji, ne glede na njihove potencialne potrebe v smislu financiranja. Povečuje se poudarek pomena nadzorovalne funkcije IMF, ki ga sestavljajo večje uteži zadnjemu namenu kvot: določitev glasovalnih pravic v primerjavi z ostalimi. Te poteze so verjetno zapletle razprave glede kvot, saj se prekrivajo z različnimi funkcijami, ki so jih kvote skozi čas izgubile, kar dokazujejo različne formule za različno funkcijo (Bénassy in Béreau 2011, 225; Vreeland 2007, 13).

Svet guvernerjev je pooblaščen za izvajanje splošnih pregledov kvot v rednih časovnih presledkih (običajno vsakih pet let). V danih razmerah lahko kadarkoli spremenijo število

kvot po zahtevi zadevnih držav članic. Vsaka sprememba mora biti potrjena s 85-odstotno večino celotnih glasovalnih pravic, kvota posamezne države članice pa se ne more spremeniti brez njenega soglasja (IMF 2011, 4). Kot prvo pri splošnem pregledu kvot je potrebno analizirati: velikost celotnega povečanja in distribucijo povečanja med državami članicami. Pregled celotnega povečanja omogoča skladu, da oceni ustreznost kvot tako v smislu ravnovesja članic pri plačilni potrebi po financiranju in glede na svoje lastne sposobnosti, da bi zadovoljili te potrebe. Kot drugo pa splošen pregled omogoča povečanje kvot posameznih članic, ki odražajo spremembe v njihovih relativnih položajih v svetovnem gospodarstvu (IMF 2013a, 3; Bénassy in Béreau 2011, 233).

5.1.1 Finančna kriza in Novi sporazum o izposojanju

Poleg deležev kvot držav članic, ki predstavljajo glavni vir financiranja, lahko IMF svoje vire dopolni z zadolževanjem v primeru, ko ne dosega potreb njenih članic. Preko Novega sporazuma o izposojanju (*New Arrangements to Borrow* – v nadaljevanju NAB), lahko institucija oblikuje 'varovalo' za vire kvot, saj za tem stojijo države članice in institucije (centralne banke). NAB predstavlja kreditne dogovore med IMF in 38. državami članicami in institucijami, med katerimi so tudi BRICS države. Uporablja se v primerih, ko IMF potrebuje dodaten prispevek poleg vira kvot z namenom dajanja posojil. Kot del prizadevanj za premagovanje svetovne finančne krize so se voditelji držav G20 na londonskem vrhu aprila 2009 zavezali povečati sredstva mednarodnim finančnim institucijam v okviru NAB, ki je začel veljati marca 2011. Število udeležencev sporazuma se je s 26 povečalo na 40, znesek kreditnih linij, ki z aktivacijo lahko zagotovi dodatna sredstva IMF, pa se je povečal s 34 milijard SDR na 370 milijard SDR, kar je približno 554 milijard ameriških dolarjev (IMF 2013d; ECB 2012, 139).

Posojilni instrumenti IMF so bili leta 2011 dodatno revidirani s sprejetjem 13 novih udeležencev z namenom učinkovitega odziva na problem nelikvidnosti držav z močnim gospodarstvom, ki jih je prizadela svetovna finančna kriza. Povečala se je prožnost preventivne in likvidnostne kreditne linije ter uporaba šestmesečnih aranžmajev poleg že obstoječih enoletnih in dvoletnih aranžmajev.

Tabela 5.1: Udeleženci Novega sporazuma o izposojanju in kreditni zneski (v milijonih SDR)¹⁷

Mesto	Trenutni udeleženci	Znesek (v mio SDR)
1.	ZDA	69.074,27
2.	Japonska	65.953,20
3.	Kitajska	31.217,22
4.	Nemška <i>Bundesbank</i>	25.370,81
5.	Francija	18.657,38
6.	Združeno Kraljestvo	18.657,38
7.	Italija	13.578,03
10.	Brazilija	8.740,82
10.	Indija	8.740,82
10.	Rusija	8.740,82
40.	JAR	340,00

Vir: IMF (2013č).

BRICS države so pomembne udeleženke Novega sporazuma o izposojanju. Brazilija (z 8,740.82 mio SDR) in Centralna banka Čila (z 1,360.00 mio SDR) sta edini udeleženci Latinske Amerike v NAB. Kitajska je na tretjem mestu, takoj za ZDA, ki prispeva največji znesek, ter Japonska, ki je takoj za njo na drugem mestu (IMF 2013č).

5.2 Reforme IMF in pomen BRICS držav

Drugo srečanje na vrhu šefov držav in vlad BRICS 15. aprila 2010 v Braziliji, je potekalo v duhu razprav o najpomembnejših vprašanjih v mednarodni agendi. V skupni izjavi so si države prizadele doseči ambiciozen zaključek reform *'bretton woodskih'* institucij. V enotnem glasu so potrdili potrebno reformo strukture upravljanja in v prvi vrsti spremembo glasovalne moči v korist nastajajočih tržnih gospodarstev in držav v razvoju z namenom povečati sodelovanje z večjo glasovalno pravico v skladu z njihovo relativno težo v svetovnem gospodarstvu. Poleg reforme kvotnega sistema in glasovalnih pravic so se zavzele tudi za odprt in pravičen način izbire najvišjih funkcionarjev, ne glede na nacionalno pripadnost (Skupna izjava na drugem srečanju na vrhu šefov držav in vlad BRICS, 2010).

¹⁷ Celotna tabela udeležencev Novega sporazuma o izposojanju in kreditnih zneskov (v milijonih SDR) v prilogi C.

Najvišji organ IMF predstavlja Svet guvernerjev, v katerem je imenovan predstavnik vsake države članice, v večini primerov je to guverner centralne banke ali minister za finance. Zasedanja potekajo enkrat letno,¹⁸ njihova naloga pa je sprejemanje najpomembnejših odločitev glede samega delovanja organizacije (npr. sprejemanje novih držav članic, odločitve o reviziji kvot, sprejem proračuna institucije) (Independent Evaluation Office 2008, 10).

Drugi organ je Odbor izvršnih direktorjev (v nadaljevanju Odbor), ki operativno vodi delo IMF ter ga sestavlja 24 izvršnih direktorjev, zasedanja potekajo dvakrat do trikrat tedensko. Svoje delo usklajujejo s pristojnimi organi (centralne banke oziroma ministrstva za finance) posameznih držav. Pet držav z največjo glasovalno pravico lahko svoje izvršne direktorje imenuje. Te države so ZDA, Japonska, Nemčija, Francija in Združeno Kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske (glej tabelo 5.2). Lahko opazimo, da med naštetimi ni nobene BRICS države. Ostalih šestnajst izvršnih direktorjev je izvoljenih, v Odboru pa predstavljajo poleg svoje države tudi druge države iz iste regije. Glasovalna pravica take 'multinacionalne konstituce' je tako seštevek glasovalnih pravic posameznih držav (Mrak 2002, 424). Odbor zavzema vlogo foruma za razpravo in spodbuja oblikovanje priporočil, ki jih je odobril IMFC. Vendar pa ima vloga, ki jo zavzema, številne pomanjkljivosti: ima omejen nadzor nad upravljanjem IMF na splošno; medtem ko ima večina direktorjev jasna navodila poročanja svojim organom. V Odboru ni mehanizma, da bi ocenili svojo uspešnost ali dobili povratne informacije Sveta guvernerjev o svoji uspešnosti kot upravni organ; delež proračuna, namenjen administraciji Odbora, je visok v primerjavi s tistimi v drugih mednarodnih organizacijah (Independent Evaluation Office 2008, 11).

Tretji organ je Mednarodni monetarni in finančni komite (IMFC), sestavljen iz ministrov za finance oziroma guvernerjev centralnih bank istih 24 držav članic s sedežem v Odboru. Sestaja se dvakrat letno (pred rednim zasedanjem Sveta guvernerjev) in ima zelo pomemben vpliv na samo delovanje IMF. Njegove pristojnosti so razpravljanje o glavnih problematikah delovanja IMF, nima pa odločevalne pristojnosti (Mrak 2002, 425). Zaradi tega je označen kot direkten svetovalni organ Sveta guvernerjev in indirektni organ Odboru. V praksi pa direktorji, menedžment in osebje sprejmejo uradno poročilo kot smernice za delovni program IMF za prihodnje mesece. IMFC namreč sestavljajo isti guvernerji, ki imenujejo ali izvolijo

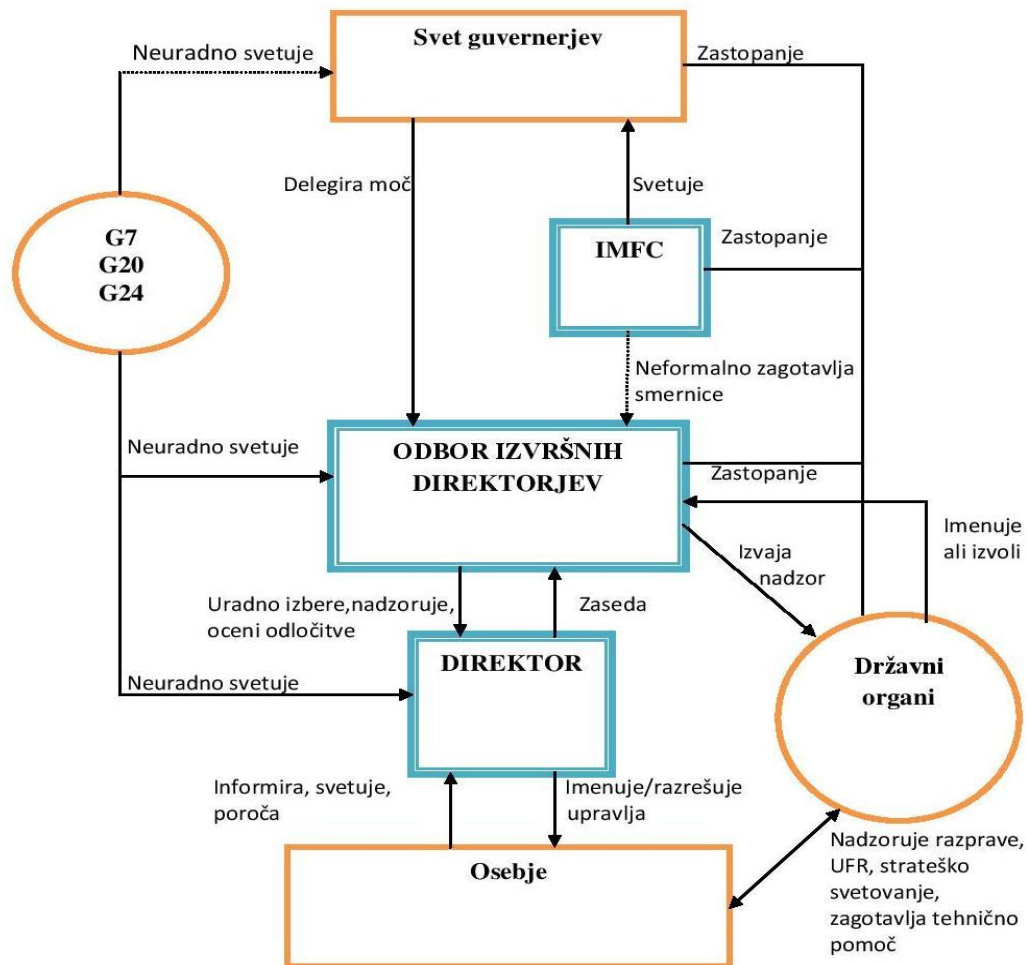
---

¹⁸ Srečanja Sveta guvernerjev IMF, imenovana tudi letna skupščina IMF, se navadno odvijajo v drugem delu septembra: na sedežu organizacije v Washingtonu (D.C., ZDA) dve leti zaporedoma, v eni od držav članic pa v tretjem letu (Mrak 2002, 424).

direktorje in menedžerje. Neskladnost med formalno in dejansko vlogo in odgovornostmi ter t. i. 'sivo cono', kjer se nahajajo njegova sporočila, zmanjšuje legitimnost Odbora in spodkopava njegovo odgovornost. Podobno je bil ustanovljen Razvojni odbor z namenom oblikovati priporočila guvernerjem tako SB kot IMF glede kritičnih razvojnih vprašanj, v praksi pa se v večini ukvarja z delom SB in ni deležen posebne pozornosti Odbora, menedžmenta in osebja IMF. Kljub nejasnostim glede njegove vloge ima IMFC pomembno vlogo pri upravljanju IMF, saj njegova polletna srečanja služijo kot priložnost za razpravo o kompromisih in zapiranja političnih vprašanj. Sporočilo, izdano ob koncu seje odbora, je dokument o soglasju, ki daje večjo legitimnost že oblikovanim pobudam v združenjih držav, kot so G7, G20 ali G24 in spodbuja politično odgovornost oblikovanih politik v okviru IMF (Independent Evaluation Office 2008, 10).

Odbor izvršnih direktorjev za petletno obdobje imenuje direktorja IMF, ki predstavlja organizacijo. Njegovi glavni vlogi sta vodenje seje Odbora (nima pravice glasovanja) ter vodenje operativnega osebja. Za mesto direktorja velja nepisano pravilo, da je vedno Neameričan, njegov namestnik pa vedno Američan (Mrak 2002, 425). Leta 2011 so države BRICS podale izjavo, da je tradicija imenovanja evropskega državljana za direktorja IMF v nasprotju z legitimnostjo institucije, in je pozvala k imenovanju na podlagi pravične zasluge (Skupna izjava na drugem srečanju na vrhu šefov držav in vlad BRICS, 2010).

Slika 5.1: Organizacijska struktura IMF

Vir: Martinez-Diaz v Independent Evaluation Office (2008, 3).

28. aprila 2008 je Svet guvernerjev predlagal paket reform, njihovo postopno izpeljevanje pa se je pričelo 3. marca 2011 in vključuje: takojšnjo prilagoditev deleža kvot; potrojitev osnovnih glasov (tisti glasovi, ki so dani posamezni državi članici, ne glede na njen kvotni delež) ter novo kvotno formulo, ki bi jo uporabili pri prihodnjem kvotnem pregledu. Reforma naj bi okrepila zastopanost dinamičnih gospodarstev, kjer so vključene tudi države v gospodarskem vzponu, preko *ad hoc* povečanja kvot 54 držav članic ter okrepitev vloge in sodelovanja držav z nizkim dohodkom s skoraj potrojitvijo osnovnih glasov. 14. splošen pregled kvot je tako napovedal (IMF 2013a, 1):

1. dvojne kvote od približno 238.5 milijarde SDR do približno 477 milijard SDR (približno 715 milijard ameriških dolarjev po tekočih menjalnih tečajih);
2. preusmeriti več kot šest odstotkov deležev kvot iz prekomerno zastopanih v premalo zastopane države članice;
3. preusmeriti več kot šest odstotkov deležev kvot na dinamične nastajajoče trge in v države v razvoju;
4. občutno uskladiti deleže kvot. Kitajska kot tretja največja država članica IMF, štiri BRIC države (Brazilija, Ruska federacija, Indija in Kitajska) pa bodo zasedle mesto med desetimi največjimi deležniki sklada;
5. ohraniti kvote in delež glasovalnih pravic najrevnejših držav članic. V to skupino so vključene države, katerih dohodek na prebivalca je v letu 2008 padel pod 1.135 ameriških dolarjev.

V delo in reforme IMF so bile aktivno vključene tudi nekatere uradne skupine, kot je G20 in G8. Skupino G20 sestavlja dvajset vodilnih in nastajajočih gospodarstev, ki obravnavajo in usklajujejo mednarodno finančno stabilnost in so ključni akter pri oblikovanju dela IMF.

23. oktobra 2010 (Gyeongju, Južna Koreja) je bil sklenjen dogovor med finančnimi ministri in guvernerji centralnih bank držav članic G20 o predlogu reforme kvotnega sistema in preureditev 24-članskega Odbora izvršnih direktorjev, s katerim bi povečali zastopanost dinamičnih nastajajočih trgov in držav v razvoju pri vsakodnevni odločitvah znotraj odločevalnega telesa institucije (Chin 2010, 115). Celovit pregled trenutne kvotne formule je bil zaključen januarja 2013, ko je Izvršni odbor predložil poročilo Svetu guvernerjev. Rezultat tega pregleda bo oblikoval osnovo glede dogovora o novi kvotni formuli, ki bo predstavljala 15. pregled (okvirno januarja 2014) (IMF 2013a, 2).

Tabela 5.2: Delež v vsoti vseh glasov držav članic in izbrani kazalci za leto 2011 – stanje pred predlagano reformo

Mesto	Država	Delež v vsoti vseh glasov	BDP (mio SDR)	Rezerve (mio SDR)	Izvoz (mlrd \$)	Uvoz (mlrd \$)
1.	ZDA	17,661	9.201.704	86.681	1.497	2.236
2.	Japonska	6,553	3.310.111	683.192	788	808
3.	Nemčija	6,107	2.191.251	44.072	1.408	1.198
4.	Francija	4,502	1.723.147	34.996	587	688
5.	Zdr.Kraljestvo	4,502	1.521.688	40.892	479	639
6.	Kitajska	3,994	3.471.282	1.695.281	1.904	1.743
7.	Italija	3,305	1.394.711	33.387	523	556
8.	Rusija	2,493	937.824	288.280	520	322
9.	Indija	2,441	899.439	174.504	299	461
10.	Brazilija	1,782	1.167.250	170.171	256	219

Vir: Central Intelligence Agency (2013) in International Monetary Fund (2013b).

Zakaj je reforma deležev kvot posamezne države še kako potrebna, nam prikazuje Tabela 5.2. Za primerjavo vzemimo Italijo s 3,305 deleža odstotkov vseh glasov, kar predstavlja 79,560 glasov, in Kitajsko 3,994 odstotka in 95,996 glasov. Deleža njunih glasov se razlikujeta za 0,689 odstotka, makroekonomski kazalci pa prikazujejo veliko večji razpon v pomenu držav za svetovno gospodarstvo. Izbrani kriteriji primerjave so BDP (prikazan v milijonih SDR); rezerve, ki predstavljajo dvanajstmesečno povprečje letnih rezerv (tuje valute, SDR, rezerve v skladu in monetarnega zlata); izvoz in uvoz za leto 2011 v milijardah ameriških dolarjev so izračunane na osnovi menjalnega tečaja. Kot vidimo v Tabeli 5.2 je kitajski BDP, merjen v milijonih SDR, skoraj trikrat večji od italijanskega. Rezerve obeh držav so v razmerju 0,02:1, saj predstavljajo rezerve Italije 33.387 (mio SDR), Kitajske pa 1.695.281 (mio SDR), prav ta kazalec pa postavi Kitajsko na sam vrh lestvice, tudi za ZDA. Zanimiva kazalca primerjave sta tudi izvoz in uvoz posamezne države. Za primerjavo pogledamo podatke za leto 2011: izvoz Italije je predstavljal 523 milijard dolarjev, Kitajske pa 1.904 milijarde dolarjev, kar je za 3,6-krat več. Podobna slika je na strani uvoza: uvoz Italije je leta 2011 predstavljal 556 milijard dolarjev, Kitajske pa 1.743 milijard dolarjev. Primerjava velikosti izvoza in uvoza obeh držav jasno nakazuje na neprimeljivost držav. Izbrani kazalci in podatki kažejo, da število kvot in posamezni deleži ne prikazujejo realne slike in hitre premike gospodarstev posameznih držav. To nam jasno prikazuje primerjava največje BRICS države, Kitajske in

evropske države Italije ter velike razlike njunih gospodarstev, ki niso primerno zastopane s številom kvot in glasovalne moči znotraj IMF.

Napovedi 14. Splošnega pregleda kvot bi v praksi privedle do usklajevanja deleža kvot. Štiri BRICS države (Kitajska, Indija, Ruska Federacija in Brazilija) bi tako zasedle mesta med desetimi največjimi deležniki sklada (glej Tabela 5.3). V tej skupini pa ni JAR, ki bi zavzela 38. mesto. V prilogi C je prikazana distribucija kvot in posodobljene kvotne spremenljivke BRICS držav po 14. Splošnem pregledu kvot, kjer bi se kvote in glasovalne pravice spremenile glede na upravičenost članov, vezano na njihova plačila. V tem procesu zato ne moremo govoriti o stalnih podatkih, saj se le-ti redno posodablajo. V spodnji tabeli je prikazana distribucija kvot in posodobljene kvotne spremenljivke BRICS držav, ki bi veljale po sprejemu 14. Splošnega pregleda kvot na dan 28. junij 2012 (IMF 2013a).

Tabela 5.3: Predlagane spremembe kvot in št. glasov 10 največjih držav članic IMF

Mesto	Država	Kvote (v mio SDR)	Število glasov ¹⁹	Delež v vsoti vseh glasov
1.	ZDA	82.994	421.961	17,398
2.	Japonska	30.821	157.022	6,461
3.	Kitajska	30.483	95.996	6,390
4.	Nemčija	26.634	146.392	5,583
5.	Francija	20.155	108.122	4,225
6.	Združeno Kraljestvo	20.155	108.122	4,225
7.	Italija	15.070	79,560	3,159
8.	Indija	13.114	58,952	2,749
9.	Ruska federacija	12.904	60,191	2,705
10.	Brazilija	11.042	43,242	2,315

Vir: International Monetary Fund (2013b).

Kitajska bi prevzela tretje mesto ter tako izpodrinila vse štiri evropske države, njen delež v vsoti vseh glasov pa bi se podvojil (na 6,39 odstotka). Ostale BRICS države (Indija, Ruska federacija in Brazilija) bi še vedno zaostajale za evropskimi državami, prav tako pa se njihov delež glasov se ne bi bistveno povečal. Za uveljavitev predlaganih sprememb Izvršnega

¹⁹ Volilna pravica je odvisna od določenih elementov, ki se nanaša na Generalno upravo, z uporabo sredstev Sklada v tem oddelku (IMF 2013).

odbora, je potrebno sprejetje s tri četrtine od skupno 188 držav članic Sklada (113 držav), ki v skupnem seštevku predstavljajo 85 odstotkov glasovalnih pravic. Med državami, ki so sprejele predlagano spremembo, so tudi BRICS države: Kitajska (delež celote 3,81), Rusija (2,39), Indija (2,34), Brazilija (1,72) in JAR (0,77). Kljub temu da so štiri BRICS države med desetimi članicami sklada po številu kvot (v mio SDR), po številu volilnih glasov zaostajajo za ZDA, Japonsko in evropskimi 'velesilami': Nemčijo, Francijo, Združeno Kraljestvo in Italijo (glej Tabela 5.2). Julija 2013 je predlagani amandma o reformi izvršnega odbora in soglasja o predlogu povečanja kvot iz leta 2010 podprlo 151 držav članic oziroma 78,4 odstotkov glasovalne moči, predlog reforme odbora izvršnih direktorjev pa je podprlo 140 članic, s skupnim 75,7 odstotka glasovalne moči. Kljub temu da je za reformo glasovalo dovolj članic, ni bil dosežen minimalni odstotek glasovalne moči, da bi se reforme tudi uspešno izpeljale. Izstopajoča država, ki še ni sprejela reform, je ZDA (IMF 2013c).

Preusmeritev deležev kvot je v drobnem tisku skrival dejstvo, da je bil prehod oblikovan le za dinamična nastajajoča gospodarstva. Spremembe bodo tako vplivale na Kitajsko, ki se bo na lestvici povzpela na tretje mesto za ZDA in Japonsko, ob boku Indije, Rusije in Brazilije, ki bodo zasedle mesto prvih deset držav. Ti premiki so le del celotnega paketa, ki vključuje spremembe v strukturi sedežev v Odboru. Tu je ZDA naredila drugi poizkus, da bi zmanjšala domnevno evropsko prezastopanost s tem, da je prisilila evropske razvite države se odreči dvema od svojih osmih sedežev v 24-članskem upravnem odboru. Statut sklada namreč določa dvajsetčlanski odbor, ter možnost širitve na 24, vendar le z odobritvijo Odbora vsaki dve leti. Zaradi možnosti veta pa lahko ZDA to blokira (Wade 2011, 364).²⁰

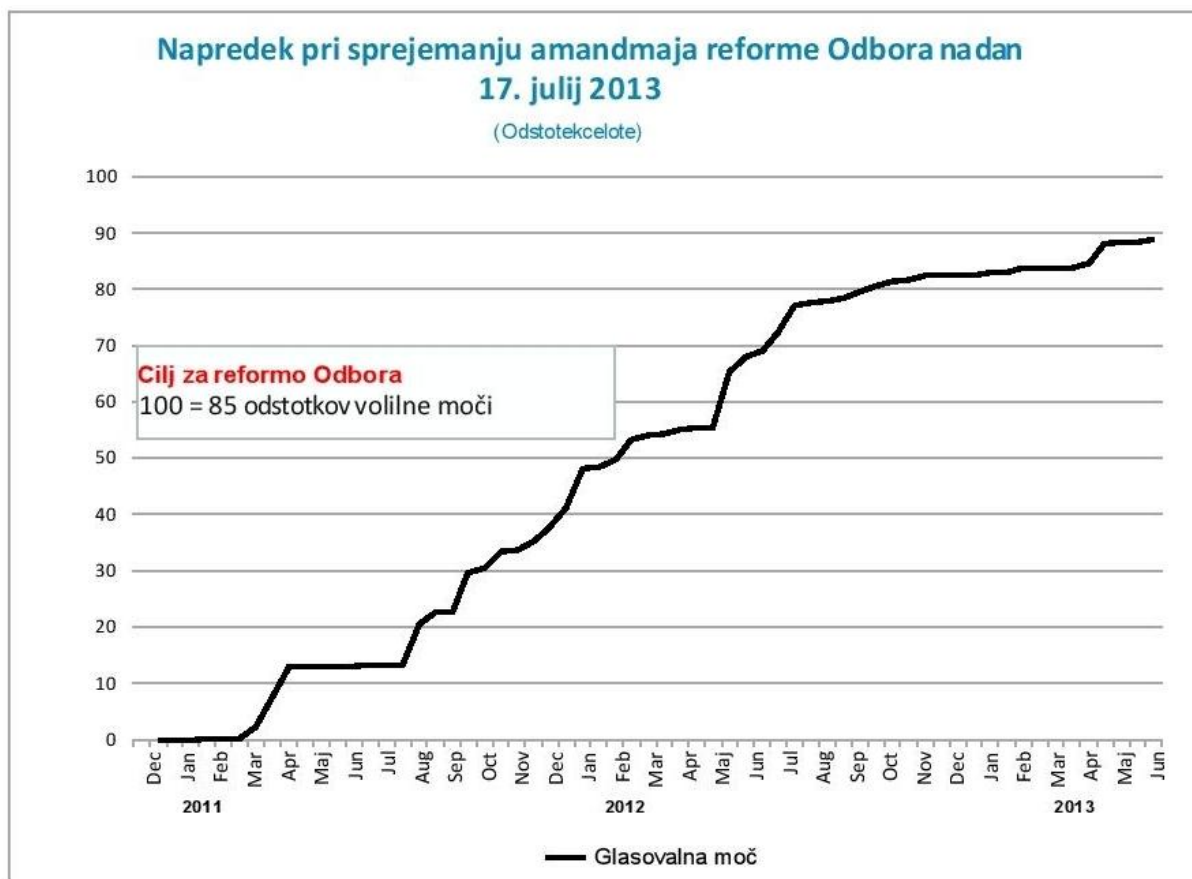
Počasnen postopek reform pa poteka tudi na področju sprejemanja predlaganih amandmajev glede reforme Odbora izvršnih direktorjev IMF, ki predvideva: dve mesti bosta izgubila evropska predstavnika, ki jih bosta po novem zasedla predstavnika dveh razvijajočih se držav; izvolitev vseh izvršnih direktorjev s strani držav članic (pred reformo so bili člani prvih petih držav članic z največjo glasovalno močjo imenovani); volitve izvršnih direktorjev bi se izvajale v presledkih dveh let, v skladu s predpisi, ki jih predpisuje svet guvernerjev, predpisi pa vključujejo tudi omejitve glede skupnega števila glasov, ki jih lahko posamezna država podeli enemu kandidatu. Predlagane reforme bi veliko pomenile za hitro razvijajoča se gospodarstva in njihovo vlogo znotraj institucije. Kljub temu predlagani amandma za reformo

---

²⁰ Ključne odločitve Sklada zahtevajo 85 odstotkov glasov, ZDA pa jih ima 17 (Wade 2011, 364).

Odbora izvršnih direktorjev, ni še dosegel minimalno skupno število odstotkov glasovalnih pravic, saj ZDA podaja veto na predstavljeni predlog. Počasen napredek pri sprejemanju amandmaja reform prikazuje graf 5.1.

Graf 5.1: Napredek pri sprejemanju amandmaja reforme Odbora na dan 17. julij 2013

Vir: IMF (2013c).

Na petem srečanju vrha držav BRICS 27. marca 2013 (Durban) so te izrazile nezadovoljstvo s počasnimi reformami IMF, saj se le-te še ne izvajajo, kot je bilo dogovorjeno leta 2010. Države BRICS so pozvale vse članice IMF k sklenitvi hitrega dogovora glede kvotne formule in k zaključku naslednjega splošnega pregleda kvot do januarja 2014 (Skupna izjava na petem srečanju na vrhu šefov držav in vlad BRICS 2013). Počasnost prejemanja reform vsekakor zmanjšuje kredibilnost ZDA pa tudi IMF pri priznavanju pomena hitro razvijajočih se trgov v svetovnem gospodarstvu. Če BRICS države postavijo pod vprašaj legitimnost te mednarodne organizacije, lahko to vpliva na odnos, ki jo bodo imele do le-te. Prevelika zastopanost 'zahoda' pa lahko BRICS države še dodatno spodbudi k združevanju ali celo oblikovanju novih institucij.

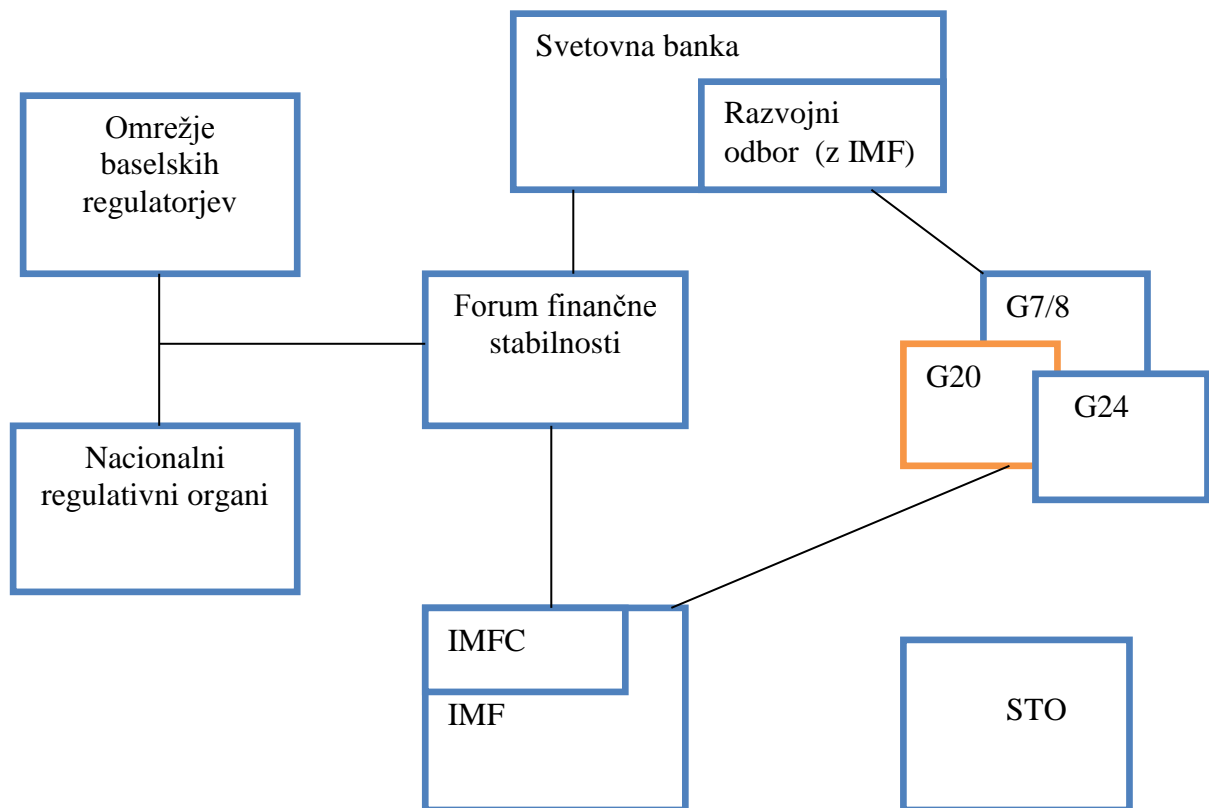
6 Vloga BRICS držav v G20

IMF je videna kot primarna institucija za mednarodno ekonomsko sodelovanje, skupina G20 pa se opisuje kot primarni forum za mednarodno ekonomsko sodelovanje (Bernes 2010, 1). Kakšna je razlika med njima ter kakšno vlogo zavzemajo BRICS države v njih?

6.1 Ustanovitev, legitimnost in učinkovitost

G20 predstavlja neposredni odgovor na vzpon multipolarnosti, kljub temu da ostaja v obliki neformalne skupine oziroma kluba. Organiziran je z letnim predsedovanjem, s sekretariatom predsedujoče države. Besede in dejanja G20 so močno odvisna od predsedujočega oziroma na sposobnosti ostalih, da manipulirajo in spodbujajo predsedujočega. Skupina je sestavljena iz devetnajstih držav in EU (Heinbecker 2011, 2). V obdobju vzhodnoazijske/ruske/brazilske krize v letih 1997-99 so finančni ministri in guvernerji centralnih bank skupine G7 spoznali, da je treba oblikovati večjo skupino za razpravo, saj je kriza izzvala potrebo po »dolgoročnem kapitalskem managementu« (Wade 2011, 354). Panika je spodbudila porast predlogov za »novo mednarodno finančno arhitekturo«. Evropejci so želeli razširiti skupino G7 s plus pet držav, izbranih *ad hoc* s strani skupine G7. ZDA in Kanada sta želeli večje in bolj reprezentativno združenje, kar je bilo nenavadno za ZDA, katerih splošno načelo multilateralizma je »bolj kot je manjše in neformalno, boljše je« (Wade 2011, 355). Za načelom 'večje zastopanosti' so si ZDA želele zagotoviti večje zaveznitvo v bran evropski zastopanosti kot del širših prizadevanj za de-evropeizacijo upravnih odborov IMF, SB in še veliko drugih multilateralnih organizacij v korist držav v tranziciji in razvoju. Poleg držav, ki sestavljajo skupino G7, je bilo izbranih še dvanajst, ki ustrezajo kriteriju velikosti BDP-ja ali populacije (kljub temu da slednje na ustrezajo obema kriterijema. Poudarek na samo velikost pomeni, da lahko skupino G20 poimenujemo »multilateralizem velikih«. Dokler je G20 ostalo srečanje na ravni finančnih ministrov in guvernerjev centralnih bank, je imelo koristno, a manjšo vlogo na mednarodne dogodke. Svetovni zlom leta 2008, je prvič skupaj pozvalo voditelje držav skupine G20 (G20L) ter oblikovalo obstoječo podobo foruma. Njihov namen je bil jasno zastavljen na drugem srečanju na vrhu: postati svetovni forum za gospodarsko sodelovanje, reformirati in modernizirati mednarodne finančne institucije ter poskrbeti, da bodo učinkovito pomagali članicam pri novih izzivih, s katerimi se srečujejo (Wade 2011, 355).

Slika 6.1: Institucionalno okolje skupine G20

Vir: Wade (2011).

G20 je v očeh njenih članic nedvomno legitimna, saj jo postavljajo v ospredje svetovnega upravljanja (razen v primerih varnosti in vojn, kjer ostaja na vrhu Varnostni svet OZN), ter kjer mu gospodarska teža in široko članstvo daje visoko stopnjo legitimnosti in vpliv nad upravljanjem svetovnega gospodarstva in finančnega sistema. Dejansko države v razvoju predstavljajo polovico sedežev, njene članice pa predstavljajo skoraj 90 odstotkov svetovnega BDP-ja in dve tretjini svetovnega prebivalstva. Kljub temu številne države, ki niso članice G20, dvomijo o njeni legitimnosti (Wade 2011, 357).

Skupina G20 je bila ustanovljena za spodbujanje večstranskega sodelovanja, kjer pa kljub temu v okviru sistema v veliki meri prevladujejo ZDA. Kljub velikim namenom, da bo skupina postala vodilni forum v mednarodnem gospodarskem sodelovanju, voditelji G20 nimajo sredstev za uveljavitev svojih sporazumov. ZDA in njene zaveznice so, vključno z Združenim Kraljestvom Velike Bratanije in Severne Irske, Kanado in Avstralijo, prišle na

svoj račun glede notranjih razprav in dogovorjenih sklepov. Države v razvoju niso imele do sedaj velike vloge pri določanju dnevnega reda, vendar so postale bolj aktivne pri odzivanju, včasih tudi v nasprotno smer, saj lahko uporabijo neformalni veto. Taki primeri so: Kitajska na temo 'globalnega neravnovesja' in 'menjalnih tečajev'; države v razvoju so bile tudi zelo aktivne pri oblikovanju stališče G20 na vrhu o podnebnih spremembah v Kopenhagnu. Sodelovanje držav v razvoju v skupini G20 bi lahko interpretirali kot premik iz hegemonске vključitve proti vestfalski potrditvi (Wade 2011, 358).

6.2 Oblikovanje prioritet G20

Leta 2005 je skupini G20 predsedovala Kitajska, ki je imela splošen pozitiven pogled na predhodnih srečanjih skupine na ravni finančnih ministrov in guvernerjev centralnih bank. Od začetka finančne krize (leta 2007–2008) je podprla povišanje ravni sestankov na nivoju 'vodij' držav in imenovanje skupine kot primarnega foruma za upravljanje svetovnega gospodarstva. Kljub temu so vodilni kitajski uradniki in vplivni stratezi izrazili številne zadržke glede foruma. Skupino G20 so naslovili kot 'prehodni mehanizem', ki lahko privede do določene stopnje mednarodne koordinacije, saj vključuje tako razvite zahodne države kot razvijajoče sile, njene članice pa proizvedejo 85 odstotkov svetovnega BDP-ja (Chin 2010, 118). S sodelovanjem na vrhu G20 je Kitajska konkretnije začela sodelovati pri mednarodnem oblikovanju finančnih odločitev. Kitajska se je tako pred začetkom in po začetku svetovne finančne krize zanimala za učinkovito delovanje treh *bretton woodskih* institucij: SB, STO in IMF ter vlogo, ki jo zavzema skupina G20 pri usmerjanju le-teh. Interpretacija Kitajske je bila, da so se vse tri institucije znašle v krizi reprezentančne legitimnosti in operativne učinkovitosti pri zagotavljanju svetovnih javnih dobrin. Kitajska strategija je videla kot pogoj za razvoj držav v vzponu in tistih z nižjimi prihodki stabilen mednarodni monetarni sistem, trajnostni svetovni finančni sistem in odprto mednarodno trgovino. V skupnem sporočilu srečanja finančnih ministrov in guvernerjev centralnih bank v Xianghe-ju (Hebei, Kitajska) oktobra 2005 je bila oblikovana izjava o reformi *bretton woodskih* institucij, z namenom spodbuditi makroekonomsko in finančno stabilnost, gospodarsko rast in zmanjšanje revščine (G20 2005).

Oblikovanje skupine G20 na ravni voditeljev držav članic leta 2008 je ustvarilo nov zagon foruma, kjer se največji svetovni voditelji lahko direktno srečujejo. Eden izmed razlogov je bil ekonomske narave in takratnih svetovnih razmer, kjer so bile preventivne akcije in

korektivni ukrepi nujno potrebni, saj obstoječe mednarodne institucije niso mogle rešiti velikih finančnih težav, ustvarjenih v zadnjih dveh desetletjih. Drugi razlog pa je bil politične in intelektualne narave, ko so bile oblikovane institucionalne inovacije nekdanjega kanadskega premiera, ki je skupino, oblikovano iz finančnih ministrov, poslal kot odgovor na takratno azijsko finančno krizo.²¹ Za povečanje deležev glasov so se strinjali v večini. ZDA je tudi dala svojo podporo, saj ima za to dva razloga: da bi zmanjšala preveliko zastopanost Evrope ter hkrati povečala zaveznitvo z BRICS državami (Heinbecker 2011, 5).

Tabela 6.1: Pregled prioritete predsedujočih držav G20 na področju mednarodne fin. arhitekture (2001–2013)

Leto	Predsedujoča država	Prioriteta: reforma mednarodne finančne arhitekture
2013	Rusija	✓ Zaključiti kvotno reformo IMF iz leta 2010
2012	Mehika	✓ Krepitev mednarodne fin. arhitekture
2011	Francija	✓ Jasnost zastopanosti košarice valut (IMF)
2010	Južna Koreja/Kanada	✓ Posodobitev vodstva IMF
2009	ZDA/VB	✓ Razšititev svežnja posojil in kvotni pregled
2008	Braziliya	✓ Več reform IMF: povečati legitimnost
2007	JAR	✓ 2.Reforma kvotnega sistema IMF
2006	Avstralija	✓ 1.Reforma kvotnega sistema IMF
2005	Kitajska	✓ 1.pobuda reforme <i>bretton woodskih</i> institucij
2004	Nemčija	✗
2003	Mehika	✗
2002	Indija	✗
2001	Kanada	✗

Vir: G-20 (2001–2013).

Na srečanju v Londonu leta 2009 so voditelji oblikovali načrte glede stabilizacije finančnih trgov, usklajevanja regulacijskih reform ter pričeli s programom spodbujanja globalnega gospodarstva. Dogovorili so se za črpanje milijarde dolarjev v mednarodno gospodarstvo

²¹ Azijska finančna kriza v obdobju od leta 1997 do 1998 je prizadela nekatere azijske države kljub visoki gospodarski rasti, stabilnemu zasebnemu varčevanju, nizki stopnji inflacije ter nizki stopnji brezposelnosti (Heinbecker 2011, 5).

preko IMF in drugih mednarodnih finančnih institucij, predvsem v korist velikih nastajajočih gospodarstev. Z modernizacijo mednarodnih finančnih institucij in s priznanjem v strukturnem smislu dobivajo vedno večjo moč in vpliv razvijajoče se države. Oblikovan je bil Odbor za finančno stabilnost (*Financial Stability Board*–FSB) z namenom večje potencialne mednarodne institucionalne inovacije, ki naj bi zagotovila boljši mednarodni nadzor finančnega sistema in likvidnostnih standardov za sistematično pomembne finančne institucije (G20 2009). Na podlagi poziva G20 leta 2010 v Seulu in leta 2011 v Cannesu so glavne naloge odbora: oblikovati priporočila o nadzoru in zakonskih ureditvah posameznih dejavnosti in subjektov (Heinbecker 2011, 6).

Kitajska, Rusija, Indija in Brazilija so na srečanju skupine G20 aprila 2009 v Londonu zavzele drugačno vlogo kot ostala razvita gospodarstva. Srečanje je bilo pomembno iz več razlogov: bilo je drugo srečanje za Washingtonom 2008, ko so se voditelji držav v razvoju in razvitih držav združili, da bi prišli do skupnih odgovorov pri reševanju prizadetega svetovnega gospodarstva. Kitajska je želela prevzeti vodilno vlogo ter izpostaviti svojo gospodarsko rast z večanjem BDP-ja (leta 2009 je realna rast znašala 9,1 odstotka). Rast njenih deviznih rezerv v ameriških dolarjih jo je privedla do središča pozornosti mednarodne skupnosti, ki je imela visoka pričakovanja glede kitajskega prispevka v pomoč svetovni ekonomiji. Na drugi strani pa je Kitajska na londonskem srečanju na vrhu zahtevala več glasovalnih pravic držav v razvoju; preoblikovanje notranje strukture; preprečevanje naložbenih in finančnih tveganj; ravnotežje pravic in dolžnosti ter namenjanje več pozornosti interesom držav v razvoju. Tem pozivom so se pridružile tudi ostale BRICS države kljub zavedanju, da bo proces dolgotrajen (Lee 2009).

Na končni izjavi voditeljev skupine G20 v Pittsburghu (24–25. september 2009) je bila poudarjena vloga skupine kot glavnega foruma mednarodnega ekonomskega sodelovanja, ki bi nadomestila G7 ali G8 za določen ali nedoločen čas, G20 pa je s tem dobila težko nalogo procesa vzpostavljanja svojega položaja in dokazovanja svoje uporabnosti (Lee 2009, 3). Voditelji so se zavzeli za obnovo svetovne ekonomske arhitekture, ki bi zadostila potrebe 21. stoletja. Eden izmed ukrepov je tudi reforma kvotnega sistema IMF v korist dinamičnih nastajajočih trgov in držav v razvoju v višini vsaj 5 odstotkov, ki bi jih odvzeli od preveč zastopanih držav v korist manj zastopanih. Dana je bila tudi obljuba o donaciji 500 milijard dolarjev za prenavo in razširitev svežnja posojil (G20 2009). Od leta 2005 pa vse do leta 2013

so si posamezne predsedujoče države G20 zastavile agendo, ki ji je bila skupna točka reforma mednarodne finančne arhitekture.

7 BRICS države: izziv za novo svetovno ekonomsko arhitekturo

Še pred začetkom svetovne finančne krize so se Brazilija, Indija in Kitajska angažirale s sodelovanjem tako z razvitimi gospodarstvi kot državami v razvoju. Z namenom ublažiti povečanje finančne negotovosti, ki izhaja iz njihove integracije v 'ekonomsko globalizacijo', so te države investirale v večplastne strategije zavarovanja s kopičenjem deviznih rezerv in zmanjšanjem javnega dolga, da bi tako zmanjšale ranljivost v primeru valutnih in finančnih šokov. Povečanje mednarodne trgovine (uvoza in izvoza) je pripeljalo do večje likvidnosti, s tem pa do pripravljenosti nacionalnega vira tujih valut za domače razvojne namene. Oblikovanje deviznih rezerv Brazilije, Indije in Kitajske je privedlo do njihove neodvisnosti do posojil in ostalih finančnih pomoči IMF. Kitajska je v instituciji dobila položaj skrajne avtonomije, saj ni potrebovala finančne pomoči več kot dve desetletji. Brazilija je svoja posojila poplačala pred zapadlim rokom (2006) (Chin 2010, 107).

Kot pomemben element razpršitve tveganja je bil za nastajajoče ekonomije osredotočenje na povečanje in krepitev sodelovanja z državami v razvoju z namenom povečati izmenjavo blaga, kapitala, ljudi in idej. Kitajska, Rusija, Brazilija in Indija so si zadale oblikovati nove, paralelne institucije s širokim področjem delovanja na podlagi njihovih pravil in moči valute (Chin 2010, 108).

Brazilija je sklenila novo sodelovanje v Južni Ameriki v okviru podpore skupini Mercosur; leta 2007 je bila Brazilija glavna pobudnica oblikovanja Unije južnoameriških držav (*Union de Naciones Suramericanas*–UNASUR), ki je bila ustanovljena leta 2008 s ciljem povečati regionalno sodelovanje na področju energije, izobraževanja, zdravstva, okolja, infrastrukture, varnosti in demokracije, najbolj pa skozi delovanja državne razvojne banke (*O banco nacional do desenvolvimento*–BNDES) (Doctor 2012, 801).

Indija je podprla razvoj južnoazijskega združenja za regionalno sodelovanje (*South Asian Association for Regional Cooperation*–SAARC); multilateralno-regionalno pobudo »BIMST–EC« (*Bangladesh, India, Myanmar, Sri Lanka, Thailand-Economic Cooperation*);

vseregionalni azijski dialog o sodelovanju z začetkom leta 2002 ter azijski forum *Boao* leta 2001. Pod vodstvom predsednika Thabo Myuyelwa Mbeka (1999–2008) je bil dosežen tristranski dialog na globalni ravni med Indijo, Brazilijo in JAR (IBSA), sprejeta je bila institucionalna reforma Južnoafriška carinska unija (*South African Customs Union–SACU*) ter širitev Novega partnerstva za afriški razvoj (*New Partnership for Africa`s Development–NEPAD*) (Chin 2010, 109).

Rusija je postala vse bolj vključena v regionalno organizacijo *Shanghai Cooperation Organization* (v nadaljevanju *SCO*), ustanovljeno leta 2001, ki obravnava varnost in gospodarsko sodelovanje v Srednji Aziji in v kateri je vključena tudi Kitajska.²² Je edina organizacija v post-sovjetskem prostoru, v katero sta vključeni dve velesili. Okvirni sporazum za okrepitev gospodarskega sodelovanja je bil s strani držav članic podpisan septembra 2003. Pri obvladovanju posledic globalne finančne krize ter zagotovitvi nadaljnjega gospodarskega razvoja so države članice leta 2009 oblikovale skupno pobudo za povečanje večstranskega gospodarskega sodelovanja (Aris 2010, 3).

Leta 2001 je Rusija skupaj z Belorusijo, Kazahstanom, Kirgizijo in Tadžikistanom oblikovala Evrazijsko gospodarsko skupnost (*Eurasian Economic Community–EurAsEC*). Leta 2005 se je skupnost po pridružitvi Uzbekistana preimenovala v Osrednjo organizacijo azijskega sodelovanja (*Central Asian Cooperation Organization*). Razvoj *EurAsEC* je bila posledica želje Ruske federacije, da si zagotovi položaj pomembne gospodarske partnerice srednjeazijskih držav kot posledice vedno večje prisotnosti ZDA in Kitajske v regiji (Aris 2010, 3).

Oblikovanje sodelovanj *jug-jug* ponuja udeležencem dodatno neodvisno zavarovanje in institucionalno izolacijo pred nepredvidljivimi zunanji pritiski, kar pa ne pomeni njihove nepovezanosti s svetovno ekonomijo, pač pa lažje upravljanje integracije (Chin 2010, 109). Pred izbruhom finančne krize so bile te države močno odvisne od razvitih trgov ZDA in Evrope. S sodelovanjem z različnimi deležniki so si te države 'razpršile tveganje', ki (bi)jih privede finančna kriza. Prav tako sta bila manjša njihova vpetost in sodelovanje v okviru *bretton woodskih* institucij. BRICS države so s pomočjo skupine G20 postale bolj aktivne pri preoblikovanju svetovne ekonomske arhitekture. S soočanjem svetovnega finančnega padca

---

²² Države članice *SCO*: Kazakstan, Kitajska, Kirgizija, Rusija, Tadžikistan, Uzbekistan. Države opazovalke: Afganistan, Indija, Iran, Mongolija, Pakistan. Partnerji za dialog: Belorusija, Šrilanka, Turčija (Aris 2010, 3).

pa najpomembnejše države v vzponu, kamor uvrščamo BRICS države, niso bile še pripravljene prevzeti vloge svetovnega zasilnega posojilodajalca ter oblikovati nov sistem celotne institucionalne ureditve. Obstajati pa je začela alternativna možnost, za katero je moč trditi, da je bil eden izmed povodov tudi svetovna finančna kriza: reforma IMF. Kljub porazu institucije, da bi preprečila nastanek ali primerno reagirala na krizo, so vodilne države prišle do sklepa, da ni sorodne večstranske mednarodne institucije, ki bi jim ponudila krizno upravljanje in finančno likvidnost (Chin 2010, 109).

Številni opazovalci so mnenja, da te spremembe označujejo povečanje marginalizacije vloge IMF v svetovnem gospodarstvu ter navajajo možnost, da bo IMF počasi »zdrsnila v pozabo« (King 2006 v Broome 2010, 38). Medtem ko so se odvijali ti trendi, je pogled v zgodovino IMF dal predlog o potrebi po večji previdnosti glede napovedovanja neuporabnosti in same ukinitve organizacije. V praksi je vpliv multilateralnih institucij v mednarodnih zadevah skozi čas redko konstanten, saj nenehno niha in je posredno odvisen od nestalnosti položaja posameznih držav članic. V primeru IMF se njen relativni pomen v svetovnem gospodarstvu v času mednarodne gospodarske krize povečuje ter zmanjšuje v obdobjih široke makroekonomske stabilnosti (Broome 2010, 38). Na začetku svetovne gospodarske krize leta 2007 je bila vloga IMF sprva videna kot pristranska nacionalnim političnim odzivom, hkrati pa tudi pomemben akter z večstranskimi poskusi za spodbujanje mednarodnega sodelovanja in usklajevanja makroekonomske politike (Beeson in Broome 2008 v Broome 2010, 38).

Finančna kriza je v neki meri sovpadala s krizo legitimnosti in upravljalnega sistema IMF. Od konca leta 2008 se je ponovno pojavil kot pomemben vir zunanje finančne pomoči za nastajajoče trge in manj razvite države s finančnimi težavami, saj so se številne države članice prijavile na programe posojil ali sporazume za preventivno financiranje. Na zasedanju G20 v Londonu leta 2009 so voditelji vlad prišli do dogovora glede trikratnega povečanja kreditne sposobnosti IMF z 250 milijard ameriških dolarjev na 750 milijard, medtem ko je IMFC vključil možnost zadolževanja na trgu z namenom povečanja sredstev organizacije (IMF 2009). Kljub vsem zastavljenim spremembam v politiki IMF ostaja neodgovorjeno vprašanje, ali nova pravila IMF glede sodelovanja s članicami, ki se pri njej zadolžujejo, dejansko predstavlja izrazite spremembe tudi v praksi. Svetovna finančna kriza je omogočila IMF, da pospeši delovanje, kljub temu da države v razvoju ne dopuščajo ideje, da bi ponovno morale zaprositi IMF za posojilo. Nekateri menijo, da je največji zmagovalec v krizi prav IMF. Kljub temu je prišlo tudi do druge velike spremembe, ki je doživela najmanj pozornosti: povečanje

moči vzhajajočih sil, zlasti Kitajske, Rusije, Brazilije in Indije, katerih moč se povečuje znotraj *bretton woodskih* institucij, saj so se njihovi prispevki v sklad povečali (Chin 2010, 110).

Ko je nastopila finančna kriza 2007–2009, so države v vzponu pritiskale na svoje zaveznike (države v odnosu *jug-jug*) glede sprememb o glavnih načelih in praksah, ki se zavzemajo za najemanje posojil v okviru IMF. Kitajska, Indija in Brazilija so si prizadevale za večjo razpoložljivost in fleksibilnost nujnega financiranja držav v razvoju, da bi zmanjšale svetovno nelikvidnost. Ta prizadevanja so na srečanju finančnih ministrov držav BRIC v Londonu (april 2009), pripeljala do prve skupne izjave, s katero so pozvale vsa glavna svetovna gospodarstva k obnovi zaupanja, vzdrževanju in podpori kreditnega toka, ki bi privedel do obnove gospodarstva. Poudarek je bil na stabilizaciji mednarodnega finančnega sistema preko dokapitalizacije, likvidnostne podpore in čiščenj bančnih bilanc z vladnimi ukrepi. Največja zahteva pa je bila, da razvite države in razvojne institucije okrepijo podporo najhuje prizadetim državam v razvoju. Prav v času izbruha svetovne finančne krize so se države v vzponu in države v skupini G7 združile v forum G20 (na ravni najvišjih predstavnikov držav članic) ter postale glavno koordinacijsko telo pri oblikovanju reform IMF (Bernes 2010, 2).

Subjekti mednarodnih odnosov, v našem primeru države, urejajo vprašanje skupnih interesov in blaginje v institucionalnih okvirih. Z razvojem svetovnega ekonomskega trga so se odnosi med subjekti povečali tako količinsko kot vsebinsko. Medsebojna odvisnost je povečala potrebo po nadgradnji sistema odnosov sodelovanja. Sodelovanje subjektov v mednarodnih odnosih je političen proces, ki zahteva skupne interese, usklajevanje in uravnoteženje pozitivnih in negativnih posledic ter oblikovanje končnega konsenza. Le-ta je dosežen, ko si sodelujoče strani obetajo neko korist. Kadar v odnosih prevladuje harmonija, takrat lahko politika enih prevladuje nad politiko drugih pri doseganju zelenih ciljev (Benko 2000, 273).

8 Zaključek

Vloga BRICS držav se v sodobni svetovni ekonomski arhitekturi vse bolj povečuje, kljub temu da se mednarodna skupnost le počasi začenja zavedati njihovega pomena in jim ne pripisuje dovolj pozornosti. Spremembe na področju svetovne delitve moči so v konstantni podzavesti mednarodne politične arene. Na področju porazdelitve, porabe in prispevkov za lastno rast so države BRICS v desetletnem obdobju naredile velik preskok in pustile za seboj 'zahodna' razvita gospodarstva, ki so pol stoletja bila na samem vrhu svetovnega odločevalnega odra. Že leta 2001 so štiri velika nastajajoča gospodarstva: Brazilija, Indija, Kitajska in Rusija predstavljale velik izziv za evropske velesile: Francijo, Italijo, Nemčijo in Veliko Britanijo, Japonsko in za največjega mednarodnega igralca ZDA. Četverici se je leta 2011 formalno pridružila še Južnoafriška republika, ki iz ekonomsko-razvojnega vidika močno zaostaja za ostalimi, a kljub temu predstavlja pomembno strateško državo na afriški celini. Zaradi svoje zgodovine, velikosti in statusa velesil izstopata od peterice Rusija in Kitajska.

O vlogi, ki jo predstavljajo BRICS države, pričajo tudi demografski in ekonomsko razvojni dejavniki v obravnavanem desetletnem obdobju od leta 2001 do leta 2011. Na vseh analiziranih področjih je moč zaznati občutljive spremembe: tako na demografskem področju, kjer je razvidna rast števila prebivalstva, povečanju gostote poseljenosti, manjši umrljivosti ter oblikovanju različnih ukrepov za izboljšanje splošnih standardov življenja. Na ekonomsko-razvojnem področju je razviden gospodarski razvoj, ki sestoji iz gospodarske rasti in strukturnih sprememb. Gospodarska rast BRICS držav je razvidna iz primerjave rasti BDP-ja. Le-ta se je v desetletnem obdobju v vseh petih državah povečal. Kazalci, ki dokazujejo rast gospodarstev, so tudi: BDP na osebo, BDP (PPP),²³ rast deviznih rezerv ter povečanje uvoza in izvoda blaga. Vsi prikazani ekonomski kazalci dokazujejo, da se je njihova ekonomska moč dejansko povečala. Kljub temu pa se te države borijo za oblikovanje svoje podobe v sferi mednarodnih institucij, kjer se njihova vloga le počasi povečuje. Kitajska kot predsedujoča država skupini G20 leta 2005 je konkretnije začela sodelovati pri mednarodnem oblikovanju finančnih odločitev ter na zaključni izjavi skupaj z ostalimi članicami prvič opozorila, da mednarodna ekonomija in globalni finančni trgi zahtevajo nenehno revizijo zastopstva, upravljanja in novih strategij. Oblikovan je bil poziv o takojšnji

---

²³ *Purchasing power parity*–PPP, Pariteta kupne moči.

reformi *bretton woodskih* institucij, kjer je bila ponujena tudi pomoč pri oblikovanju konkretnih predlogov sprememb Mednarodnega denarnega sklada (IMF). Osredotočene so bile na dve področji: reforma upravljalnega sistema ter oblikovanje nove kvotne formule, ki bi odsevala realno ekonomsko moč držav članic. Države BRICS so tesno sodelovale v okviru foruma G20 ter prevzele vodilno vlogo pri prizadevanjih o oblikovanju ravnotežja zastopanosti in hkrati povečanja odločevalne moči znotraj vladne institucije. Svetovno ekonomijo je zajela finančna kriza, ki je v določeni meri sovpadala s krizo legitimnosti in sistema upravljanja IMF. Leta 2008 je Svet guvernerjev oblikoval paket sprememb, katerih postopno izpeljevanje se je začelo tri leta kasneje. Za njihovo uveljavitev pa je potreben seštev 85 odstotkov glasovalnih pravic. Države BRICS so na petem skupnem vrhu izrazile veliko nezadovoljstvo s počasnim izpeljevanjem reform IMF.

Glede na predstavljene ugotovitve podajam zaključke na zastavljeni raziskovalni vprašanji.

- *Ali reforme glasovalnih pravic odražajo dejanske spremembe v pomenu BRICS držav v svetovni ekonomiji?*

Reforme glasovalnih pravic so predvidevale takojšnji popravek deleža kvot, potrojitev osnovnih glasov ter oblikovanje nove formule, ki bi služila novemu kvotnemu pregledu. Reforma naj bi povečala zastopanost hitro razvijajočih se gospodarstev in prikazala dejansko vlogo, ki jo te države zavzemajo pri oblikovanju svetovne ekonomije. Štirinajsti splošni pregled kvot postavlja BRICS države v skupino prvih desetih držav, kjer bi Kitajska zasedla tretje mesto takoj za Japonsko in ZDA. Prav slednja kot edina 'velesila' IMF-a še ni sprejela predlaganih reform, ki jih mora potrditi 85 odstotkov glasovalnih pravic določenih držav, katerim se bo število kvot povečalo. Zaradi počasnosti izpeljave reform IMF so države BRICS razočarane, saj bi se z dokončanjem potrditve vseh predlaganih reform njihov položaj znotraj institucije povečal. Kljub reformi pa bi število glasov posameznih držav BRICS bilo manjše od evropskih držav: Nemčije, Francije in Združenega kraljestva, zato reforme ne bi odražale dejanskih sprememb v pomenu BRICS držav v svetovni ekonomiji, kar jasno dokazujejo podatki izbranih kazalcev (BDP, devizne rezerve, uvoz in izvoz). Menim, da so potrebne še dodatne reforme tako glasovalnih pravic kot tudi upravljalnega sistema institucije, saj predlagane reforme v večji meri ohranjajo vodilni položaj ZDA in nekdanjih evropskih velesil kljub jasnim družbenim in makroekonomskim kazalcem, ki prikazujejo vedno večjo vlogo BRICS držav v svetovni ekonomski arhitekturi.

- *Zakaj je reforma kvotnega sistema IMF, ki se je začela leta 2008, pomembna za BRICS države in ali so BRICS države pomembne za IMF?*

Začetek oblikovanja predlogov reform upravljalnega sistema IMF, ki je veljal vse od ustanovitve institucije in povojnega sistema mednarodnih institucij, je po naključju ali posledično sovpadal s svetovno finančno krizo, ki je zajela večino najbolj razvitih svetovnih ekonomij. Manjši vpliv krize so v tem obdobju občutile države BRICS, ki so v primerjavi z ostalimi, predvsem evropskimi velesilami, zaznale visoko gospodarsko rast in povečanje strateške vloge, saj so glavne oblikovalke regionalnih vladnih institucij. Kljub temu da se v tem obdobju kvotni sistem še ni posodobil, je IMF z namenom povečanja likvidnosti in kreditne sposobnosti, oblikoval Novi sporazum o izposojanju, med štiridesetimi državami članicami, ki finančno prispevajo k temu sporazumu, pa so tudi BRICS države. Svetovna finančna kriza in reforma sistema sta tako v očeh javnosti postavila IMF kot zmagovalca in edinega rešitelja, ki lahko države članice reši iz nastale finančne krize. Iz tega vidika je reforma IMF bila izrednega pomena za samo potrditev potrebe po obstoju te mednarodne institucije. Vzporedno je prišlo tudi do druge velike spremembe, ki ni bila veliko izpostavljena: povečanje vloge in moči vzhajajočih BRICS držav. Tudi če se njihova moč znotraj IMF le počasi povečuje, se s pomočjo neinstitucionalnega foruma, kot je G20, trdno zavzemajo za oblikovanje predlogov, ki so predstavljeni in implementirani znotraj IMF. Reforma kvotnega sistema je za BRICS države zelo pomembna, saj bo le na ta način njihova vloga v svetovnem gospodarstvu, ki jo v številkah že dokazujejo izbrani ekonomski kazalci, predstavljena tudi v sferi IMF, ki je ključni akter mednarodne svetovne ekonomske arhitekture.

Svetovna ekonomska arhitektura je s 'pomočjo' finančne krize, ki je zajela večji del sveta, prišla do zgodovinske prelomnice, kjer dejstva nakazujejo potrebne reforme, katerim se ni več mogoče izogibati. Manj formalne neinstitucionalne organizacije, kot je G20 in pa tudi G8, pomembno prispevajo k preoblikovanju togih povojnih mednarodnih vladnih institucij, k hitrim spremembam, zlasti hitro razvijajoča se gospodarstva, ki doživljajo hitro rast in strukturne spremembe. Dejstvo je, da se prioritete hitro spreminjajo in zahtevajo hitre in učinkovite odgovore. Menim, da so BRICS države pomembne za IMF, saj predstavljajo velik izziv za svetovno ekonomsko arhitekturo, hkrati pa nov zagon pri prenovi te institucije, ki je v obdobju izčrpanega gospodarstva izgubila svojo kredibilnost. Možnosti obstajajo, da bi se skupina G20 in G8 združili ter kot neformalni sistem skupaj delovali pri oblikovanju hitrih

programov za reševanje gospodarskih izzivov, kjer bi ena skrbela za ekonomijo, druga pa za njeno nemoteno delovanje. Menim, da bi moral biti proces sprejemanja reform znotraj IMF veliko učinkovitejši in hitrejši, saj se svetovni trendi hitro premikajo, njeno mesto pa lahko nadomestijo druge formalne ali neformalne organizacije, tudi skupina G20, kjer zasedajo države BRICS vodilno vlogo.

9 Literatura

1. Akyüz, Yilmaz. 2005. Reforming the IMF: Back to the Drawing Board. United Nations conference on trade and development: G-24 Discussion Paper Series No. 38. Dostopno prek: http://www.unctag.org/en/docs/gdsmdpbg2420055_en.pdf (4. julij 2012).
2. Aris, Stephen. 2010. Russia`s Approach to Multilateral Cooperation in the Post-Soviet Space: CSTO, EurAsEC and SCO. *Russian Analytical Digest* 76 (10), 1–13.
3. Asian development Bank. 2011. ADB Annual Report 2011. Dostopno prek: <http://www.adb.org/documents/adb-annual-report-2011> (5. september 2012).
4. Babšek, Nina. 2006. Demografske spremembe. V *Sodobna Kitajska-politični in gospodarski razvoj*, ur. Mitja Saje, 225–242, Ljubljana: Znanstveno raziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
5. Bayne, Nicholas in Stephen Woolcock, ur. 2007. The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations. Aldershot: Burlington.
6. Bell, A. Holly. 2011. Status of the 'BRICs': An analysis of Growth Factors. *International Research Journal of Finance and Economics* 35 (69), 1–7.
7. Bénassy, Agnes Q. in Sophie Béreau. 2011. Rebalancing IMF Quotas. *The World Economy* 34(2), 223–247.
8. Benko, Vladimir. 2000. *Sociologija mednarodnih odnosov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
9. Bernes, A. Thomas. 2010. *IMF reform: An agenda for the G20 Summit*. The Centre for International Governance Innovation. Ontario: Canada.
10. Bojinovič, Ana F. in Tine Rus. 2011. Metateoretska opredelitev problematike. V *...Pax Franca, Pax Britannica, Pax Americana, Pax Sinica? Primerjalna analiza zunanje politike*

velikih sil in držav s hitro rastočimi gospodarstvi, ur. Ana Bojinovič Fenko, 25– 33, Ljubljana: Založba FDV.

11. Broome, André. 2010. The International Monetary Fund, crisis management and the credit crunch. *Australian Journal of International Affairs* 64 (1), 37–54.
12. Chantam House and The National Intelligence Council. 2005. *Globalization and future architectures: mapping the global future 2020 Project*. Report of a conference on 6 June 2005. Chantam Hounse, London.
13. Chin, Gregory. 2010. The Emerging Countries and China in the G20: reshaping global economic governance. *Studia Diplomatica* 13(2), 105–123.
14. Central Intelligence Agency. 2013. *World Factbook 2013*. Dostopno prek: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/> (15. julij 2013).
15. Cline, William R. in John Williamskon. 2010. Currency war? *Peterson Institute for International Economics- Policy Brief* 10(26), 4.
16. Cole, Neil in Alta Fölscher. 2006. South Africa: Transition to Democracy Offers Opportunity for Whole System Reform. *OECD Journal on Budgeting* 6(2), 1–40.
17. Desker, Berry. 2010. *The G20: Should Europe give way to Asia?* S. Rajaratnam school of international studies.
18. Doctor, Mahrukh. 2012. Brazil`s New Government and Trade: An Evaluation of Policy and Performance. *Crit Sociol* 38 (799): 799–809.
19. Dunne, Tin in Brian C. Schmidt. 2007. Realizem. V *Uvod v mednarodne odnose: Globalizacija svetovne politike*, ur. John Baylis in Steve Smith, 206–236, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
20. Evropska centralna banka. 2012. *Letno poročilo 2011*. Dostopno prek: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2011sl.pdf> (15. avgust 2013).

21. Ferfila, Bogomil. 2009. *Primerjalne politike v sodobnem svetu-teoretični del*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
22. --- 2011. *Družboslovni preseki Indije, Kitajske in Evropske unije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
23. Fishman, Ted C. 2005. *Kitajski izziv-Vpliv nove velesile na Evropo in svet*. Ljubljana: Orbis.
24. Goldman Sachs. 2003. *Dreaming with BRICs: The Path to 2050*. Ceo Confidential-Goldman Sachs 03 (12). Dostopno prek: <http://www.goldmansachs.com/ceoconfidential/CEO-2003-12.pdf> (5. september 2012).
25. --- 2007. *Brics and Beyond*. Dostopno prek: <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/topics/brics/brics-and-beyond-book-pdfs/brics-full-book.pdf> (23. marec 2012).
26. --- 2011. *The BRICs 10 Years On: Halfway Through The Great Transformation*. *Global Economic Paper, 208*. Dostopno prek: <http://theloadstar.co.uk/wp-content/uploads/Goldman-Sachs-Global-Economics-Paper-208.pdf> (2. januar 2013).
27. Government of India. 2012. *Special Economic Zones in India*. Ministry of Commerce & Industry–Department of Commerce. Dostopno prek: <http://www.sezindia.nic.in/about-introduction.asp> (20. januar 2013).
28. Government of Russia. 2008. *The Foreign Policy Concept of the Russian Federation*. Dostopno prek: http://www.russianmission.eu/userfiles/file/foreign_policy_concept_english.pdf (15. februar 2013).
29. G20. 2009a. *Leaders` statement the Pittsburgh Summit September 24–25 2009*. Dostopno prek: <http://www.g20.org/documents/> (09. Avgust 2013).
30. Hay, Colin. 2002. *Political analysis; A Critical Introduction*. Pogl. 3 (Beyond Structure versus Agency, Context versus Conduct, str. 89–134). Basigstoke: Palgrave Macmillian.

31. Heinbecker, Paul. 2011. The Future of the G20 and its Place in Global Governance. *CIGI G20 Papers*, 1. April. Dostopno prek: <http://www.cigionline.org/publications/2011/4/future-g20-and-its-place-global-governance> (1. maj 2013).
32. Ianchovichina, Elena in Will Martin. 2003. Economic impact of China`s Accession to WTO. A World Bank Policy Research Working paper Series No. 305. Dostopno prek: http://econ.worldbank.org/files/26868_wps3053.pdf (1. februar 2012).
33. IBSA. 2003. *Brasilian declaratio*. Sprejeta 6. junija 2003. Dostop prek: http://www.ibsa-trilateral.org/index.php?option=com_content&task=view&id=48&Itemid=27 (12. September 2013).
34. Inkret, Mojca. 2006a. Politične organizacije. V *Sodobna Kitajska: politični in gospodarski razvoj*, ur. Mitja Saje, 47–60. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
35. --- 2006b. Vsedrjavni ljudski kongres. V *Sodobna Kitajska: politični in gospodarski razvoj*, ur. Mitja Saje, 70–72. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
36. --- 2006c. Državni svet in izvršna oblast. V *Sodobna Kitajska: politični in gospodarski razvoj*, ur. Mitja Saje, 74–76. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
37. Independent Evaluation Office. 2008. *Governance of the IMF: Evaluation Report*. Washington: Independent Evaluation Office of the International Monetary Fund. International Monetary Fund.
38. International Monetary Fund. 2009. *Communiqué of the International Monetary and Financial Committee of the Board of Governors of the International Monetary Fund*. Press Release No. 09/139. Dostopno prek: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2009/pr09139.htm> (25. april 2013).
39. --- 2011. *Articles of agreement of the International Monetary Fund*. Sprejeta 22. julija 1944. Dostop prek: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/aa/pdf/aa.pdf> (5. september 2012).

40. --- 2012a. *List of Members` Date of Entry*. Dostopno prek: <http://www.imf.org/external/np/sec/memdir/memdate.htm> (17. marec 2013).
41. --- 2012b. *Proposed Amendment on the Reform of the IMF Executive Board and Fourteenth General Review of Quotas Status of Acceptances and Consents*. Sprejeto 12. junija 2012. Dostopno prek: <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2012/061212.pdf> (10. avgust 2013).
42. --- 2013a. *IMF Quotas*. Factsheet. Dostopno prek: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/pdf/quotas.pdf> (19. april 2013).
43. --- 2013b. *Special Drawing Rights (SDRs)*. IMF Factsheet. Dostopno prek: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/pdf/sdr.pdf> (21. april 2013).
44. --- 2013c. *Proposed Amendment on the Reform of the IMF Executive Board and Fourteenth General Review of Quotas-Status of Acceptances and Consents*. Finance, Legal, and Secretary` Departments, sprejeto 17. Julija 2013. Dostopno prek: <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2013/071713.pdf> (12. avgust 2013).
45. --- 2013č. *IMF Standing Borrowing Arrangements*. IMF Factsheet. Dostopno prek: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/gabnab.htm> (15. avgust 2013).
46. Izvozno okno. 2013. *Podatki o državah*. Dostopno prek: http://www.izvoznookno.si/Drzave/Vse.aspx?id_menu=2&id_menu=2 (15. april 2013).
47. Jaklič, Marko. 2009. *Poslovno okolje in gospodarski razvoj*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
48. Lah, Marko. 2005. *Temelji ekonomije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
49. Lamy, L. Steven. 2007. Sodobni večinski pristopi: neorealizem in neoliberalizem. V *Uvod v mednarodne odnose: Globalizacija svetovne politike*, ur. John Baylis in Steve Smith, 263–289, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

50. Lee, D. Hwi. 2009. *Third G-20 Summit: International Political Economic Achievements and Prospects*. The Institute of Foreign Affairs and National Security (IFANS). Dostopno prek: <http://www.g20.utoronto.ca/biblio/LEE-3rd-20091014-en.pdf> (9. avgust 2013).
51. Lynch, Dov. 2005. From Frontier politicts to Border policies between the EU and Russia. *Russia and the European Union: prospects for a new relationships*, ur. Oksana Antonenko in Kathryn Pinnick, 15–33. London, New York: Routledge.
52. Lysenko, Tatiana in Geoff Barnard. 2011. *Strengthening the Macroeconomic Policy Framework in South Africa*. OECD Economics Department Working Paper, No. 847. OECD Publishing.
53. Mrak, Mojmir. 2002. *Mednarodne finance*. Ljubljana: Založba GV.
54. Neack, Laura. 2003. *The New Foreign Policy. U.S. and Comparative Foreign Policy in the 21st Century*. Lanham, Boulder, New York in Oxford: Rowman and Littlefield Publishers.
55. Neuman, W. Laurence. 2011. *Social Research Methods. Qualitative and Quantitative Approaches*. Boston idr.: Pearson.
56. OECD. 2010. *Tackling Inequalities in Brazil, China, India and South Africa: The role of labour market and social policies*. OECD Publishing. Dostopno prek: [http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/social-issues-migration health/tackling-inequalities-in-brazil-china-india-and-south-africa-2010_9789264088368-en](http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/social-issues-migration-health/tackling-inequalities-in-brazil-china-india-and-south-africa-2010_9789264088368-en) (20. februar 2013).
57. Olson, Stephen in Clyde Prestowitz. 2011. *The Evolving Role of China in International Institutions*. The US-China Economic and Security Review Commission. Washington DC: The Economic Strategy Institute.
58. OSCE. 2004. *Russian Federation Presidential Election 14 March 2004*. Warsaw: ODIHR Mission Report. Dostopno prek: <http://www.osce.org/odihr/elections/russia/33101> (14. februar 2013).

59. --- 2011. *Russian Federation Elections to the State Duma 4 December 2011*. Warsaw: ODIHR Election Observation Mission, Final Report. Dostopno prek: <http://www.osce.org/odihr/86959> (14. februar 2013).
60. PACE/BOA. 2008a. *Observation of the Parliamentary Elections in the Russian Federation*. Strasbourg: Parliamentary Assembly of the Council of Europe Document 11473.
61. --- 2008b. *Observation of the Presidential Election in the Russian Federation*. Strasbourg: Parliamentary Assembly of the Council of Europe Document 536.
62. Paiva, Paulo. 2006. Lula`s Political Economy: Changes and Challenges. *The Annals of the American Academy of Political and Social Sciences* 606 (196): 196–215.
63. Pradumna, Rana B. 2011. Should the BRICs bail out Europe? RSIS Commentaries No. 135.
64. Ribnikar, Ivan. 2003. *Monetarna ekonomija II.: Mednarodni denarni sistem*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
65. Roberts, Cynthia. 2011. Building the New World Order BRIC by BRIC. The European Financial Review. Dostopno prek: [http://www.mid.ru/brics.nsf/8aab06cc61208e47c325786800383727/0076861093dc5f86c32578bc0045fca4/\\$FILE/Cynthia%20Roberts.pdf](http://www.mid.ru/brics.nsf/8aab06cc61208e47c325786800383727/0076861093dc5f86c32578bc0045fca4/$FILE/Cynthia%20Roberts.pdf) (7. september 2012).
66. Saje, Mitja. 2006. Spremembe globalne vloge LRK in njenega mednarodnega delovanja. V *Sodobna Kitajska-politični in gospodarski razvoj*, ur. Mitja Saje, 114–126. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
67. Sanyajska deklaracija srečanja voditeljev držav BRICS – *Sanya Declaration of the BRICS Leaders Meeting*, sprejeta 14. aprila 2011 v Sanyaju. Dostopno prek: http://news.xinhuanet.com/english2010/china/2011-04/14/c_13829453.htm (1. september 2012).
68. Senjur, Marjan. 2002. *Razvojna ekonomika: teorije in politike gospodarske rasti in razvoja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

69. Skupna izjava na prvem srečanju na vrhu šefov držav in vlad BRIC – *1st BRIC Summit of Heads of State and Government - Joint Statement*, sprejeta 16. junija 2009 v Rusiji. Dostopno prek: <http://www.brics5.co.za/about-brics/summit-declaration/first-summit/> (3. avgust 2013).
70. Skupna izjava na drugem srečanju na vrhu šefov držav in vlad BRIC – *2nd BRIC Summit of Heads of State and Government - Joint Statement*, sprejeta 16. aprila 2010 v Braziliji. Dostopno prek: <http://www.brics5.co.za/about-brics/summit-declaration/second-summit/> (3. avgust 2013).
71. Skupna izjava na petem srečanju na vrhu šefov držav in vlad BRICS – *5th BRICS Summit of Heads of State and Government - Joint Statement*, sprejeta 27. marca 2013 v Durbanu. Dostopna prek: <http://www.brics5.co.za/about-brics/summit-declaration/fifth-summit/> (3. avgust 2013).
72. Skupna izjava o Partnerstvu za modernizacijo na Vrhu EU-Rusija, 31.maj -1.junij 2010. Dostopno prek: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/114747.pdf (12. avgust 2013).
73. Souza, Celina. 2002. *Brazil's System of Local Government, Local Finance and Intergovernmental Relations*. Building Municipal Capacity for Finance and Budgeting. United Kingdom: University of Birmingham.
74. Svetličič, Marjan in Pavle Sicherl. 2006. Kitajci prihajajo: grožnja ali priložnost? Izzivi tektonskih sprememb v svetu za razvoj Slovenije. *Teorija in praksa* 43(5/6): 690–715.
75. The Economist. 2007. Pocket world in figures. Dostopno prek: <http://ebookbrowse.com/gdoc.php?id=258626017&url=e8fa8a860c262b623177533e6f8a0c7f> (4. september 2012).
76. Vreeland, James R. 2007. *The International Monetary Fund: Politics of Conditional Lending*. London and New York: Routledge.

77. Wade, Robert H. 2011. Emerging World Order? From Multipolarity to Multilateralism in the G20, the World Bank, and the IMF. *Politics & Society* 39(3), 347–378.
78. World Bank. 2013. *India Overview*. Dostopno prek: <http://www.worldbank.org/en/country/india/overview> (21. januar 2013).
79. Zhongqing, Yin. 2004. *The political system of China*. Beijing: China International Press.

PRILOGE

Priloga A: Demografski dejavniki držav BRICS- primerjava med 2001 in 2011

Tabela A.1: Demografski dejavniki držav BRICS (obdobje 2001 in 2011)

Demografski dejavnik/Države	Brazilija		Indija		JAR		Kitajska		Rusija	
	01	11	01	11	01	11	01	11	01	11
Število prebivalcev (v milijonih)	174	201	1.03	1.19	43	49	1.273	1.336	145	139
Gostota poseljenosti (preb./ km ²)	21	22	290	362	35	40	133	140	8,4	8,1
Rast preb. na leto (odstotek) ²⁴	0,9	1,2	1,5	1,3	-0,4	0,3	0,9	1,4	-0,3	-0,5
Rodnost (št. rojstev/1000 preb.)	18,4	17,8	24,3	21,0	21,1	19,5	16,0	12,0	9,3	11,0
Umrljivost (št. smrti/1000 preb.)	9,3	6,4	8,7	7,5	16,8	17,1	6,7	7	13,8	16,0
Ginijev indeks ²⁵	56	51,9	36	36,8	63,1	65	46	48	39	42

Vir: CIA World Fact Book (2013).

²⁴ Zaokroževanje na eno decimalno mesto.

²⁵Ginijev indeks je Ginijev koeficient izražen v odstotkih. Ginijev koeficient je merilo za statistično disperzijo, katero se pogosto uporablja kot merilo neenakomerne porazdelitve dohodka. Definiran je z vrednosti med 0 in 1, nižja je vrednost, bolj je enakomerna porazdelitev in obratno (Central Intelligence Agency 2013).

Priloga B: Ekonomsko-razvojni dejavniki držav BRICS- primerjava med 2001 in 2011

Tabela B.1: Ekonomsko-razvojni dejavniki držav BRICS (obdobje 2001 in 2011)

Ekonomsko-razvojni dejavnik	Brazilija		Indija		JAR		Kitajska		Rusija	
	01	11	01	11	01	11	01	11	01	11
BDP (PPP v mlrd \$)	1.34	2.32	2.25	4.51	412	562	5.111	11.44	1.20	2.41
BDP per capita (v 1000 \$)	7.5	11.9	2.4	3.7	9,4	11,1	3.950	8.500	8.700	17.000
Rast BDP (v %)	1,9	2,7	5,0	7,2	2,6	3,1	8,0	9,2	5,0	4,3
Stopnja inflacije (letno povprečje %)	7,7	6,6	5,4	8,9	5,8	5,2	1,4	5,5	18,0	8,4
Deficit/suficit (% BDP)	/	0,9	/	-3,0	/	-3,7	-2,57	-1,2	/	1,5
Brezposelnost (v %)	6,4	6	7,2	9,8	37	24,9	/	6,5	8,0	6,6
Uvoz blaga (mlrd \$)	56	220	58	461	28	103	210	1.743	61	322
Izvoz blaga (mlrd \$)	55	256	44	299	31	104	229	1.904	105	521
Javni dolg (% BDP-ja)	/	54,2	/	48,5	32	34,1	/	43,5	/	8,3
Zunanji dolg (mlrd \$)	232	311	100	237	26	80	162	407	163	480
Devizne rezerva (mlrd \$)	/	352	/	298	/	49	181	3.236	/	499

Vir: prirejeno CIA World Fact Book (2013), Izvozno okno (2013) in The People`s Bank of China (2012).

Priloga C: Udeleženci Novega sporazuma o izposojanju in kreditni zneski (v milijonih SDR)

Tabela C.1: Udeleženci Novega sporazuma o izposojanju in kreditni zneski (v milijonih SDR)

Mesto	Trenutni udeleženci	Znesek (v mio SDR)
1.	ZDA	69,074.27
2.	Japonska	65,953.20
3.	Kitajska	31,217.22
4.	Nemška <i>Bundesbank</i>	25,370.81
5.	Francija	18,657.38
5.	Združeno Kraljestvo	18,657.38
6.	Italija	13,578.03
7.	Savdska Arabija	11,126.03
8.	Švicarska N. Banka	10,905.42
9.	Nizozemska	9,043.72
10.	Brazilija	8,740.82
10.	Indija	8,740.82
10.	Rusija	8,740.82
11.	Belgija	7,861.85
12.	Kanada	7,624.43
13.	Španija	6,702.18
14.	Južna Koreja	6,583.44
15.	Mehika	4,994.76
16.	Švedska <i>Riskbank</i>	4,439.74
17.	Avstralija	4,370.41
18.	Norveška	3,870.94
19.	Avstrija	3,579.24
20.	Danska Nacio.Bank	3,207.78
21.	Poljska Nac.Bank	2,530.00
22.	Finska	2,231.76
23.	Irska	1,885.52
24.	Grčija	1,654.51

25.	Banco de Portugal	1,542.13
26.	Banco C. de Chile	1,360.00
27.	Singapur	1,276.52
28.	Luksemburg	970.59
29.	Nova Zelandija	624.34
30.	Bank of Israel	500.00
31.	Kuvajt	341.29
32.	Ciper	340.00
32.	Hongkong M. A.	340.00
32.	Malezija	340.00
32.	Filipinska C. Bank	340.00
32.	Tajska	340.00
40.	JAR	340.00

Vir: IMF (2013č).

Priloga Č: Distribucija kvot in posodobljene kvotne spremenljivke po državi članici (v mio SDR) za BRICS države v letu 2011

Tabela Č.1: Distribucija kvot in posodobljene kvotne spremenljivke po državi članici (v mio SDR) za BRICS države v letu 2011

Država (mesto)	14.SP ²⁶	BDP		PPP BDP		Odprtost		Variabilnost		Rezerve	
	Kvot	2011	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008
Kitajska (3.)	30.483	3.471.282	2.957.954	6.106.127	5.481.069	2.151.617	1.869.739	43.046	25.872	1.695.281	1.395.538
Indija (8.)	13.114	899.439	784.343	2.386.600	2.175.677	443.462	378.270	12.273	7.821	174.504	166.535
Rusija (9.)	12.904	937.824	900.984	1.426.001	1.398.771	551.534	500.524	22.384	17.605	288.280	253.290
Brazil (10.)	11.042	1.167.250	983.144	1.330.065	1.260.130	287.479	253.200	12.306	10.954	170.171	134.219
JAR (34.)	3.051	198.699	181.513	331.461	321.066	134.958	126.840	2.645	1.749	24.719	21.286

Vir: International Monetary Fund (2013a).

²⁶ 14. Splošni pregled kvot, 2011.